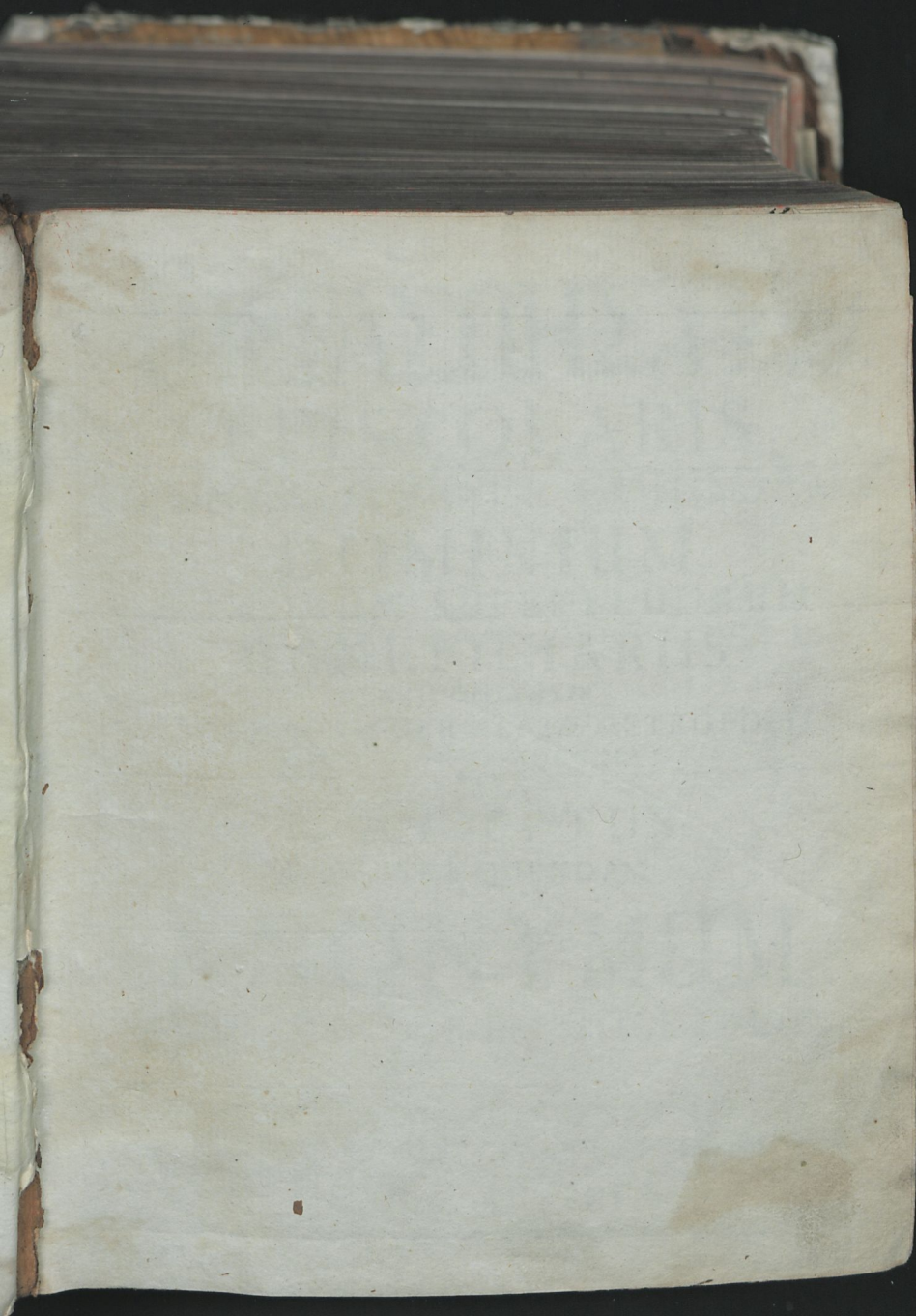
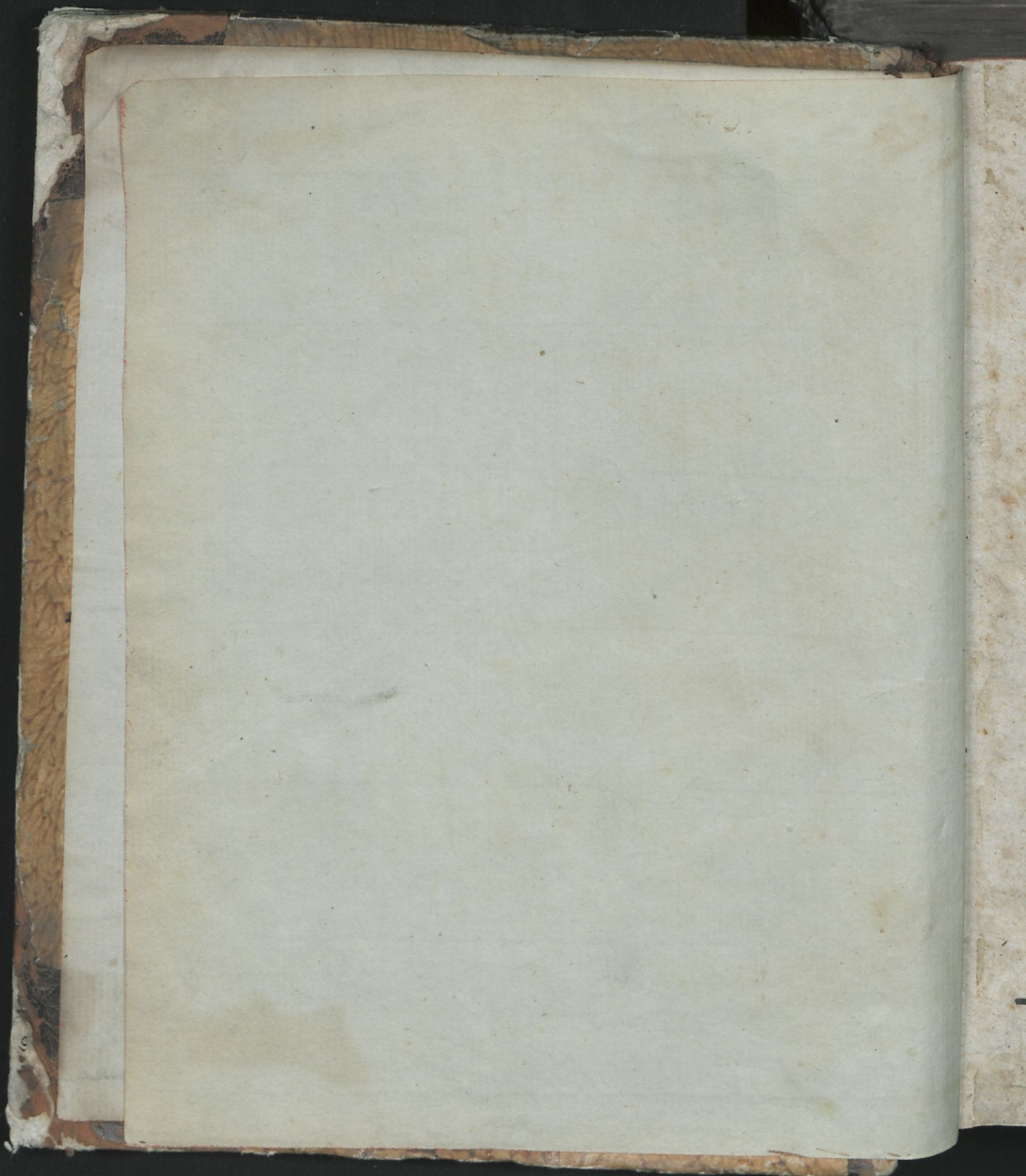


Pd. 42.







3
**CONTROVERSIA
CANONISTICA**

E titulo XXVI. Lib. III. Decretal.

DE

TESTAMENTIS

Beneficiarium ex bonis superfluis Ecclesiasticis
ad causas profanas & pias

Una cum

Parergis assertionum ex Libro II. decretal.

GREGORII P. M.

publicè

defensa

à VV. PP. FRANCISCO SEBALD

&

FRIDERICO FRIDL,

In Ecclesia PP. Franciscanorum Viennæ ad S. Hieronymum,
PRAESIDE

P. F. BENEDICTO MÜLLNER,

Ord. Min. Reform. SS. Theologiæ & SS. Canonum Lectore
Generali,

nunc

Inclytæ Legionis Cæsareo - Berichlingianæ Missionario Castrensi.

Anno 1746. Mense Augusto.

Cum Licentia Superiorum.

VIENNÆ AUSTRIÆ,
apud Petrum Conradum Monath. 1750.

ILLIBATO
DEIPARÆ
Intemeratæ, ac Immaculatæ,
SUPRÆMÆQUE
REGNORUM IMPERATRICIS
CONJUGI.
DEI SPIRITU PLENO
GUBERNATORI
Domus sibi concreditæ

DIVO
JOSEPHO

D. D. D.

*Munificentia cujusdam Illustrissimi Domini S. R. I.
Comitis & Max. enatis Gratiofissimi, Ordini Seraphico
singulariter addicti,*

à Studio Canonico
Franciscano.



QUÆSTIO I.

An Clerici Beneficarii de bonis Ecclesiasticis, vel, ut aliis loqui placet, Beneficialibus superfluis ad causas testari possint profanas?



Observandum est I. Controversiam de Beneficiorum Testamentis ex bonis superfluis Ecclesiasticis ad manus eorum jam devolutis in causas profanas conjunctam esse, si dicere fas sit, in primo affinitatis gradu cum ea, quæ nuper ex titulo

I.

XXV. L. III. Decretalium attentiori mentis indagine Dominium librabat Beneficiorum in bona Beneficialia superflua. Satis & ex abundanti ea digesta fuit; tanti tamen momenti in cogitatu eorum, quibus præsens punctum superficialiter duntaxat ruminare arridet forsitan, haud esse videtur, nisi, ut inquirunt præsuppositivè, quantæ molis eam esse oportet, quam in præsentiarum discutiendam suscipimus. Enim verò Beneficarii, ajunt, seu Domini sint, seu non sint, bonorum, quorum meminimus, inextricabili obligationis vinculo, quamdiu in vivis degunt, onerati continuò existunt sub Divini iudicii inter-

(A) 2

mi-

minatione, reatúsque passivi ad pœnam æternam in omnium planè tam Theologorum, quàm Jurisperitorum, sententiæ expendendi superflua quantitatem notabilem attingentia usibus sacris. At verò, dum res agitur de testamentis superfluum ad causas profanas Beneficialium, diversam belli aleam nobiscum congreudiendi aperiri sibi opinantur; esto enim daremus, inquit, Beneficiarios non esse propriè Dominos bonorum istorum, aut saltem Dominium solummodo habere vinculum, gravatum & infirmum, nihilominus eos sic testari posse necdum evictum est. Ne tamen existimes, monent, hoc suum assertum à se fundari in Jure scripto; siquidem textus utriusque Juris nimis admodum pellucidi sunt, qui in contrarium militant, quàm ut in eos impingere intendant. Consuetudo (quæ juxta Can. 5. d. 1. *Jus quoddam moribus est institutum, quod pro lege suscipitur, cum deficit lex*) sic testandi per mundum Christianum passim jam recepta vim legis obtinuit, quam cum Ecclesia & Papa vigere non nesciant, nec tamen reclamant, eam tacitè approbare censendi sunt cum sublacione obstaculi cujus demumcunque ex præcepto Ecclesiastico aut etiam naturalis undequaque provenienti. Verùm qui rem accuratius ex A. A. ruminant, etsi Jus sic testandi Beneficiariis vindicent, & ad Jus non scriptum deslestant, aliã tamen viã incedunt, ac jam valorem, nunc licitatem, juxta diversitatem opinionum, in quas abeunt varias, talium testamentorum à consuetudine, præceptum Ecclesiasticum abrogante, ne sic testentur, quod res est; triplicem, si primò recensitam accedamus, & dicamus, etiam tenui desitutam habeas, hoc in passu reperire est sententiam. Una, quam tuentur Barbosa L. 3. J. E. U. c. 17. n. 67. Garcias de Beneficiis p. 2. c. 1. n. 16. Gonzalez ad c. 12. de testam. Azorius p. 2. l. 7. c. 9. q. 1. Wiestner h. t. n. 39. & ejus Discipulus Pichler h. t. n. 52. aliq̃ue ab his citati, contendit: hujusmodi consuetudinem induci posse validè ac licitè, & quod concomitanter sequi necesse est: testamentum Beneficiarii ex bonis superfluis ad usus profanos conditum pro valido & licito esse habendum. Altera adstruit: consuetudinem præfatam subsistere quidem posse ut validam, non tamen ut licitam, sicque stante simili consuetudine etiam immemoriali peccare mortaliter Beneficia-

ficiatum, si ex bonis Beneficialibus superfluis ad causas testetur non sacras; licet testamentum teneat, ac hæredes profani instituti hæreditatem tutâ conscientia adire, atque sibi appropriare queant. Ita Lessius l. 2. c. 19. n. 43. Covarruvias in c. 7. de testamentis n. 27. Pirhing h. t. n. 42. Zoësius eod. n. 42. Molina l. d. J. & J. disp. 147. n. 27. Tannerus tom. 3. d. 4. q. 6. n. 249. & alii apud istos. Tertia tandem, quæ nostrorum est Doctorum, intrepidè asserit; consuetudinem talem invalidè & illicitè induci. Ita inter alios Boëtius Epo ad c. 1. de testam. n. 84. Joannes Molanus tract. de piis testam. c. 40, ubi prolixè probat, licentiam testandi etiam à Papa adeptam non præbere Jus disponendi in usus profanos, quod idem docet apud & cum Laymanno tr. 2. c. 3. n. 7. Navar. Major. Abbas Panormitanus ibi citati. Van Espen loc. cit. c. 7, dicens: talia testamenta non declarari profano contentioso ut invalida propter odia litium, non tamen eximi ab injustitia ejusmodi testatores. Christianus Lupus tom. 1. Scholior. in Canones pag. 484. addens: *Canones ita testari interdicentes, absit, ut etiam non obligent. Nemo se seducat. Deus non irritatur.* Reiffenstuel h. t. n. 335. Engel h. t. n. 3. §. Verum. Inter alia asserens: *hinc non est vana vulgi opinio, vel experientia, quod bona Clericorum apud Laicos hæredes parum fructificent.* Thomassinus p. 3. l. 2. c. 40. & sequent. Paucis reapse omnes Patres, Concilia & Doctores in Controversia de Dominio superfluum numero citati.

Observ. II. Controversiam hanc magno opinionum varian-
tium dissidiò impeditam minimè procedere de superfluis patrimonialibus aut quasi talibus; de his enim Beneficiarios testari posse, in dubium vocare nemo audet, postquam liquidè ad eò decisum est in nostro Jure c. 9. de testam. ibi: *Consultationi tue respondemus, quod Clerici de his, quæ paternæ successionis vel cognitionis intuitu, aut de artificio sunt adepti, seu donò consanguineorum, aut amicorum, non habito respectu ad Ecclesiam, pervenerunt ad ipsos, libere disponere valeant.* Et alibi sæpius. Quando nam verò res censenda sit donata aut legata intuitu Ecclesiæ, id desumendum esse volunt passim DD. ex intentione testatoris, aut donantis. Innocentius III, an. 1213, in cap. 15. h. t. rem ita accipiendam esse

voluit ibi : Considerandum est diligenter : utrum testator leget hoc modo : Relinquo istud Episcopo ; an : Relinquo istud Ecclesie . An : Relinquo istud Episcopo & illud Ecclesie ? In primo casu distinguendum est , utrum relinquatur Episcopo ab extraneo , an à propinquo . Si ab extraneo generaliter verum est , quod præsumitur esse relictum intuitu Ecclesie , non persona . Unde Cathedralis Ecclesia de illo potest Canonice petere portionem : quemadmodum Episcopo competit sua portio , si aliquid Ecclesie relinquatur : & hoc verum est , nisi testator exprimat , quod velit illud tantum Episcopi , non Ecclesie : in quo casu servanda est dispositio testatoris : secus si exprimat , quod velit illud tantum Ecclesie , non Episcopi : quia privata dispositio testatoris non potest generalem constitutionem Canonis immutare - si verò relinquatur Episcopo à propinquo , præsumitur esse relictum intuitu persone , nisi forte contrarium probaretur . Et de isto nihil potest Ecclesia petere in vita ejus . Quod si hac distinctione non obstante ultra remanserit dubium , recurrendum videtur ad præsumptiones & conjecturas , quas inter , inquit Menochius L. 3. de Præsumt. præsum. 27. prima erit , si res sit Ecclesiastica vel usui sacro deserviens , ut sunt paramenta , calix &c. tunc enim præsumptio stabit pro Ecclesia . Si verò sit Laicalis ut v. gr. vestis quotidiana , vitrum , cista , picturæ profanæ &c. conjectura favebit persone Episcopali . Aliam præsumtionis ad præsens speciem pandit ipse Innocentius III. cit. ubi asserit : Illud autem est generaliter observandum circa eum , qui potest proprium possidere , prelationem vel administrationem Ecclesie non habentem ; quòd si ei aliquid relinquatur specialiter non solum à propinquo , verum etiam ab extraneo , intelligitur esse relictum non intuitu Ecclesie , sed persone , nisi probatio in contrarium appareret . Casus accidere posset in simplici Canonico , qui hæres scriberetur , vel legatarius . Præterea extra litem omnem positum est , quæstionem motam non verari circa bona necessaria , cum talia esse desinant , ubi vitæ defungitur Beneficiarius , si , quæ pro funeralibus ac debitis prius contractis expungendis aut natura ipsa , aut Jura determinant , dempta intelligas . Quòd si aciem in bona retorqueamus parsonalia è peculio Clericali congesta , Abbas , Garcias , Epo , Lupus , Van Espen , Thomassinus & uno verbo omnes , qui inficiantur Clericos horum fieri Dominos , negant & pernegant constanter , non minus ac vehementer de illis validum & licitum fieri Testamen-

mentum ad causas profanas. Alii qui Beneficiariis bonorum istorum verum conferunt Dominium, ut Barbosa in c. 10. de testam. Navarrus de Red. Eccles. q. 1. monit. 26. & 43. Reiffenstuel h. t. n. 16. cum aliis stant pro validitate & licitate ejusmodi Testamenti. Imò Barbosa incunctanter asserit: *de facto sic sentire omnes.* Sed nec vidit, nec gustavit Barbosa omnium sensa auctorum, alioquin vel in à nobis allegatis deprehendisset contrarium. Hoc interim certum esse debet: Beneficarium sic testari posse validè & licitè, si quæsitum habeat eorum sibi Dominium, non secus. Vide de hoc dicta in præcedente controversia sub n. 5.

Observ. III. Punctum difficultatis præsentis à nobis nec extendi ad quæstionem: an Beneficiarius, cui abundat patrimonium pro necessaria vitæ honestæ sustentatione testari queat ad causas profanas ex bonis Beneficialibus statui suo necessariis, & aliis hunc in finem expendendis, nisi patrimonialia sufficerent. Res rara raritate rarior plurimis hocce avo videretur; si cum S. Juliano Pomerio L. 2. de vita contemplat. c. 9. & seq. Van Espen p. 2. tit. 32. c. 5. ac aliis quibusdam prætere conaremur: bona Ecclesiastica etiam Beneficialia in tantum patrimonia esse pauperum, ut à Clericis divitibus sine flagitio nequeant obtineri, minus consumi: quidquid de illis locupleti dari contingit, id egenis subtrahi, perdique, quidquid abundantiam adjicitur, eas res esse non divitum deliciis, sed pauperum necessitatibus sacras, Christo egenis hospitanti oblatas. Acrius adhuc in nos inveherentur, si cum Thomassino L. de vet. & nova Eccl. p. 3. L. 3. c. 4. ille nobis insideret animus, ut diceremus Juliani sententiæ favere Can. 25. Concilii Antiocheni relati c. 23. c. 12. q. 1. Augustinum Epist. 50. ad Bonifacium. Hieronymum Ep. ad Nepotianum, Dionysium Carthusianum tract. contra pluralitatem Beneficiorum art. 14. imò & decreti compilatorem Gratianum post Can. 7. c. 1. q. 2. Rigidistarum titulum imponerent Lovaniensium, quò Van Espen condecorari meruit à P. Pichler in tit. de decimis. n. 7. qui tamen pro responso suis in principiis nihil reponeret, quàm illud Math. 7. v. 13. *Intrate per angustam portam: quia lata porta & speciosa via est, que ducit ad perditionem, & multi sunt, qui intrant per eam. Quam angusta porta & arcta via est, que ducit ad vitam: & pauci*

pauci sunt, qui inveniunt eam. An non etiam rigida, an potius laxa? suspiraret! Itaque ut viâ mediâ, in qua aliâs consistit virtus, incedamus, ante fundamenta utriusque sententiæ è diametro hoc rei in negotio oppositæ referre lubet, postea cum Bellarmino sentiemus. I. Igitur S. Julianus Pomerius ex eo suam probat sententiam; quia, quod habet Ecclesia, cum omnibus nihil habentibus habet commune, nec aliquid inde eis, qui sibi sufficiunt, debet erogare, quando nihil aliud sit, habentibus dare, quam perdere. Nec illi, qui sua possidentes dari sibi aliquid volunt, sine grandi peccato suo, unde pauper victurus erat, accipiunt. De Evangelio vivunt, qui nihil habere proprium volunt, qui nec habent, nec habere aliquid concupiscunt, non suorum sed communium possessores. Si enim Paulus, qui nihil habebat, noluit de Evangelio ubi laborabat, sed suis manibus vivere, ne gloriam suæ mercedis quis evacuet: quid nos, qui & propria nolumus amore possidendi, non vivendi necessitate relinquere, & accipere insuper volumus, non unde vivamus, sed unde censum nostrum incrementis dam-nabilibus augeamus? II. Probant eandem sententiam alii ex Concilio Aquisgranensi, quod vix non verba Pomerii adducere voluit Can. 107. ibi: Nec illi, qui sua possidentes dari sibi aliquid volunt, sine grandi peccato suo, unde pauper victurus erat, accipiunt. De Clericis quidem Spiritus S. dicit: peccata populi mei comedent. Sed sicut nihil habentes proprium non peccata, sed alimenta, quibus indigere videntur, accipiunt: ita possessores non alimenta, quibus abundant, sed aliena peccata suscipiunt. III. Laudant pro se S. Chrysostomum L. 3. de Sacerdot. c. 15. ibi: Hic, quod claro genere natus sit, in Episcopatus ordinem cooperetur, ille quod opibus abundet, neque indigere alimentis ex Ecclesiæ proventibus quaesitis. Addunt sibi nimium evidenter favere Can. 25. Conc. Antiocheni ibi: Ex iis autem, quibus indiget, si tamen NB. indiget, ad suas necessitates percipiat. Vel ut ex Græco vertit Gentianus Herneftus: Et etiam, si sit opus, in necessarium suum usum accipiat. IV. Arguit Estius apud Van Espen: Apostolus 1. ad Timoth. 5. v. 16. scribit: Si quis fidelis habet viduas, subministrat illis: & non graveetur Ecclesia, ut iis, quæ verè vidua (id est, desolatæ & humanis destitutæ subsidiis) sunt, sufficiat puta id, quod est in Ecclesiæ peculio. Itaque si fidelis dives juxta Paulum jubeatur viduas suas sustentare, ne aliâs graveetur Ecclesia, reddaturque insufficientis ad verè viduis subveniendum, quanto

quarò magis, qui vel *patrimonium*, vel unum habent *Beneficium* Ecclesiasticum, ex quo sufficienter ali possunt, abstinere debent à gravanda Ecclesia, quo plures ministros alere queat, per quos Divina celebrentur officia, & Christiani populi salus procuretur. V. Hunc ad Apostoli textum respexisse, opinantur, Dionysium Carthusianum cit. sub n. 2. cum afferit: *Bona Ecclesie sunt stipendia ministrorum ejus indigentium hujusmodi bonis. Quòd si eis non egeant, non sunt capaces talium bonorum &c.* Qui etiam in scholasticos sæculo 12. contrarium sustinere incipientes stomachatur dicens: *Securius ac salubrius creditur ac paretur dictis sanctorum, per quos locutus est Spiritus Dei, quam scholasticorum quorundam, qui suo magis, quam expedit, credunt & nituntur ingenio, auctoritatem Sanctorum ad suam retorquentes opinionem - - consultius tamen credendum & standum est verbis Hieronymi, Bernardi, imò & summi Pontificis, Beati que Prosperi; ait enim Damasus Papa: qui bonis parentum sustentari possunt, si accipiunt, quod pauperum est, sacrilegium incurruunt.* VI. Dionysio inter alios volunt, quoad prælens præluxisse Justinianum Imperatorem Nov. 3. c. 3. ibi: *Et illis hæc ministrantur, qui pro veritate egent, & non habent aliunde alimentorum occasionem: ergo à sensu contrario, quod fortissimum argumentum est in Jure, si pro veritate non egeant, eis non subministrantur:*

Observ. IV. Sententiam nunc relatam extremè oppositam his. IV. ce inniti principiis. I. Quòd sub imperio Justiniani M. non prohiberentur Clerici propria possidere, ut patet ex Nov. 123. cap. 3. ibi: *Episcoporum sive ante suam ordinationem sive post voluerit proprias res aut partem earum Ecclesie offerre, cujus sacerdotium accepit, non prohibemus.* Et c. 19. *Presbyteros autem & Diaconos, & Subdiaconos, Cantores & Lectores res quolibet modo ad eorum Dominium venientes habere sub sua potestate præcipimus ad similitudinem castrensum peculiorum, & donare secundum leges, & in his testari.* Reponeret tamen prima sententia: se non negare Clericos habere bona propria posse, quod unum insinuant leges hujusmodi, neque abnuere Jus recipiendi annuos proventus Beneficio annexos Beneficiariis patrimonio abundantibus, id unum quæri: an tales ministerium suum spirituale teneantur populo & Ecclesie exhibere gratis ad sensum illius præcepti: *gratis accepistis, gratis date.* Quòd leges

(B)

ad-

adductæ non exprimunt. Porro dicto Christi mandato non contravenire Clericos, qui, unde vivant, non habentes necessaria ex Beneficio recipiunt, post S. Julianum Pomerium docent PP. Aquisgranenses Can. 107. ubi asserunt: *tales ad sic accipiendum cogi vivendi necessitas, non habendi cupiditas.* II. Quod Concilium Aquisgranense an. 816. celebratum Can. 115. doceat: *Quaquam Canonis, quia in SS. Canonibus illis prohibuit non legitur, liceat linum induere, carnibus vesci, dare & accipere proprias res & NB. Ecclesie cum humilitate & iustitia habere &c.* ergo possunt habere bona propria, & simul Beneficii proventus. Diceret tamen prior sententia, consequens fore verum pro casu, quo patrimonialia non sufficiunt ad honestam sustentationem; eò quod eadem Synodus c. 4. expressè prohibeat: *Ne tam de suis, quam de Ecclesie facultatibus plus accipiant, aut exigant, quam oportet, id est, accipiant cibum, potum atque vestimentum, & his contenti sint.* III. Solet sententia efficacius probari ex c. 19. c. 12. q. 1. ibi: *Episcopi de rebus propriis vel acquisitis vel quidquid de proprio habent, heredibus suis, si voluerint, relinquant, quidquid verò de provisione sua Ecclesie fuerit, sive de agris, sive de fructibus, sive oblationibus, omnia in Jure Ecclesie reservare censuimus.* Simile quid habent Can. 20. 21. & 22. sequentes: ergo supponit Ecclesia & bona propria & Beneficialia reperiri posse apud Beneficiatum. IV. Ad Canones antiquos accedunt recentiores, ait sententia hæc. Nam c. 1. de Peculio Cleric. statuitur, ut: *si nihil patrimonii habens Presbyter, sibi postea emerit prædia, ea post obitum esse illius Ecclesie.* Idem docere videtur Alexander III. in c. 12. h. t. V. Deprædicant hujus sententiæ patroni pro ratione generali textum Pauli 1. Corinth. 9. concedentem, quod serviens altari iusta ratione participet de altari, & quod nemo suis stipendiis militare cogendus sit, quæ verba, post alios ait Clariss. P. Böckhn. h. t. n. 4. propriè loquuntur de eo, qui tantum habet in suo patrimonio, ut de illo sustentatus militare possit; qui enim nihil habet, quomodo propriis stipendiis militabit? Prosper Fagnanus ad c. fin. de Peculio Cleric. indè etiam probat suam hanc opinionem; quia juxta eundem Apostolum dignus est operarius mercede sua, nec denariò defraudari debent in vinea operantes. Veruntamen Synodus Aquisgranensis cit. c. 107. Paulum quodam modo aliter intelli-

gere.

gere viderur, inquit enim: *Secularis militia, quia caelestia non habet, terrena strenuè certantibus praestat, qui autem Ecclesiae serviunt, & labori suo velut debita reddi oportere credentes, ea, quibus opus non habent, aut accipiunt libenter, aut exigunt, NB. nimis carnaliter sapiunt, si putant, quod Ecclesiae servientes stipendia terrena, ac non potius pramia aeterna percipiunt.*

Observ. ultimo utramque hanc sententiam accuratiùs considerasse Bellarminum, ac eam tandem ab illo Conciliationem conceptam esse & Judicium: *Ex his opinionibus, inquit L. 1. de Clericis, c. 27. prima est tutior, est secunda fortasse est verior, nisi hoc modo concilientur, ut dicamus S. Prosperum loqui de illis, qui plane sufficientem habent sustentationem ex patrimonio aut Beneficio. Tunc enim alterum est superfluum, & proinde pauperibus debitum. Alios verò auctores loqui de illis, qui neque ex patrimonio, neque ex Beneficio sufficientem omnino sustentationem habent. Hi enim utrumque retinere possunt, modo ex utroque nihil accipiant ultra sustentationem decentem, juxta conditionem status proprii. Quod enim vere superfluum est, dandum esse pauperibus Theologi communiter docent. Ei temperamento tantò lubentiores assentimur, ait Thomassinus loc. cit. quòd moribus hodie receptissimis non adversatur. Van Espen quoque pensata hac reconciliandi ratione sub n. 31. subscribere videtur, cum asserit: si cui hoc temperamentum placet, me dissentientem non reperiet. Probant & alii hanc discordantium opinionum concordiam; aliis tamen displicet, qui cum Lessio de J. & J. L. 2. c. 4. dubio 6. n. 38. Lugone tract. eod. disp. 4. sect. 3. n. 44. eò progrediuntur, ut doceant, quòd, si Clericus ex bonis patrimonialibus vixerit, priusquam proventus Beneficiales percipere poterat, ut contingere potest in Canonicis supernumerariis, fas ei sit, postea tantundem inter bona patrimonialia computare. Quidquid de hoc sit, certum esse debet: Patres antiquos ut Prosperum, Augustinum, Bernardum, Bonifacium cum Synodo Aquigranensi &c. hodiernis quoad ingenii perspicacitatem, ne mentio fiat de Zelo Spiritu Dei pleno, vel in minimo cessisse: eos cum hodiernis consentire, quòd exteriores quidem aternent usus, & aliis temporibus inolefcent; ac leges frugalitatis, modestiae, abdicacionis cupiditatum terrenarum, erogaciones superfluatorum*

in egenos, volunt esse immutabiles ac æternas. Cum proinde aptior non appareat cum moribus hodie usitatissimis eos reconciliandi methodus, ac illa à Bellarmino proposita, videtur præ aliis amplectenda. His sic præmissis, ad quæstionem

Dicendum est; Clericos Beneficiarios nec validè nec licitè posse ex bonis Ecclesiasticis superfluis & ad manus eorum jam devolutis testa-ri ad causas profanas. Ita citati sub n. 1. contra ibi citatos & alios.

VI.

Probatum Conclusio I. ex Bulla Pii IV. incipiente: Grave nobis, edita an. 1560. §. 1. ibi: Cum itaque quam plures Prælati, Presbyteri, & aliæ Ecclesiastica persone diversarum Provinciarum, Locorum & Dominiorum, & præsertim Regni Neapolis nulla à nobis seu sede Apostolica facultate testandi suffulti vel muniti, sed temeritate propria, & suorum forsitan ad importunam suggestioem impulsæ, in eorum voluntatibus Testamenta seu condendo, ac donationes seu legata aut codicillos faciendo de bonis suis diversimodè, licet id facere nullo modo NB. possint, neque debeant, disponere audeant. Et §. 2. Decernimus & declaramus omnia & singula Testamenta, donationes, codicillos, legata - - per quoscunque Ecclesiarum Prælatos etiam si Patriarchali & Archiepiscopali præfulgeant dignitate - - etiam in favorem hospitalium & aliorum piorum locorum sine nostra seu ejusdem sedis speciali licentia facta - - nulla NB. irrita, inania, invalida fore & esse. Non ignoraverat Pius IV. cap. 9. & 12. de Testam. sed neque ei sermo est de bonis Ecclesiæ, cum signanter exprimat: de suis: ergo eum loqui necesse est de superfluis Beneficialibus; atqui si de his nullo modo possint, invalidè agent, quemadmodum quia frater Minor nullo modo Testamentum condere potest, sicut & servi, deportati, filius familias in patria potestate constitutus, testando invalidè agunt. t. r. J. Quibus non est permittum &c. & ff. ac c. Qui Testam. facere possunt. Rursus si nullo modo debent, si contra faciant, illicitè agunt. ergo. Si forsitan quis sciscitaretur, cur igitur nullo modo possint ac debeant sic testari? nescio, an arrideat ad interim responsum B. Hugonis Lincolnienfis Episcopi in suprema ejus hora à suis moniti, ut Testamentum conderet, hujus tenoris: Nec habui quidquam nec habeo, quod non sit Ecclesiæ, quam regendam suscepi; curiam ne fisco rapti,

piat, pauperibus tribuatur totum, quod videor possidere. Sed respexerit probabilius Pius IV. cum Alexandro III. relato c. 9. & 12. h. t. ad Canonem 40. vulgò Apostolorum ibi: *Sint manifeste res propria Episcopi, si tamen habet proprias: & manifeste Dominica: ut potestatem habeat de propriis moriens Episcopus, sicut voluerit derelinquere, vel ad Can. 24. Conc. Antiocheni, aut ad Can. 49. Conc. Carthaginensis III. apud Gratianum. c. 12. q. 3. c. 1. Neque enim oportebat eum se reflectere ad L. 42. §. 2. c. de Episc. & Cleric. ibi: De his verò Episcopis, qui nunc sunt, vel futuri sunt, sancimus: nullo modo eos habere facultatem testandi, vel donandi, vel per aliam quamcunque cogitationem alienandi quid de rebus NB. suis, quas, postquam facti fuerint Episcopi, possederint, & acquisierint vel ex Testamentis, vel donationibus, vel ex alia quacunque causa, exceptis dumtaxat his, quas ante Episcopatum habuerint ex quacunque causa, vel quas post Episcopatum à parentibus & Thejis, hoc est, patris, avunculis & à fratribus ad ipsos pervenerunt, peventuraque sunt. Quacunque enim post ordinationem ex quacunque causa extra prefatas personas ad ipsos pervenerunt, ea iubemus ad SS. Ecclesiam, cuius Episcopatum tenuerint, pertinere, & ab ea vindicari & evinci. Non inquam decebat Pium IV. respicere ad legem Principis Laici, cum haberet Patres & Concilia innumera. præsertim Concilium Lateranense an. 1179. sub Alexandro III. idem statuentia, quamvis Baronius ad Sæculum V. referat: leges de Cleric. & Episcopis à Justiniano promulgatas dumtaxat fuisse majoris observantiæ causâ, latas verò à Patribus Ecclesiæ Orientalis præcipuè Patriarchis Constantinopolitanis.*

Respondebunt A. A. Pium IV. cum autoritatibus allegatis tantum velle, quòd hujusmodi Testamenta sint illicita, non verò invalida. At §. 2. Bullæ citatæ ea declarat nulla, irrita, inania, ac invalida. Regerent alii: hoc solummodo verum esse pro foro externo, non interno. Verùm, præterquam, qui nullo modo potest ac debet sic testari, non videtur posse testari pro foro interno, alioquin jam aliquo modo posset, sicut Beneficiarius nec debet pro foro interno nec externo ita testari, ita neque potest, cum eodem in sensu Papa sumat *ly possunt, & ly debent.* Deinde licet actus queat pro foro interno esse validus, quin subsistat in externo, uti & nos concedimus in Testamento, alienatione rerum Ecclesiasticarum.

VII.

rum, electione &c. At tamen hoc procedit duntaxat de actibus illis, qui de Jure Naturæ sunt validi, cujusmodi actus non est Testamentum ex bonis superfluis ad causas profanas defectu Domini, ut nuper dictum est, & mox amplius dicetur. Quare

VIII.

RR. AA. alii aliter. Bullam Pii IV. aliæque Jura allegata esse exaudienda de Jure scripto, non de Jure consuetudinario, quod jus scriptum plurimis in locis sustulit.

Contra tamen est I. Juxta c. 9. de consuetudine. Licet longæ consuetudinis non sit levis auctoritas, non tamen est usque adeo valitura, ut vel Juri positivo debeat præjudicium generare, nisi fuerit rationabilis; quin imo per c. 3 eod. tit. consuetudo, quæ Canonicis obviat institutis, nullius debet esse momenti; atqui dicta consuetudo irrationabilis est, & Canonicis obviat institutis: ergo. Min. pr. Tum quia illa consuetudo, quæ sine peccato mortali ex Sententia Molinæ L. de J. & J. disp. 147. n. 27. Azorii Instit. Moral. p. 2. l. 7. c. 9. q. 1. Lessii, Covarrubiæ cit. & aliorum multorum uti non licet, nequit esse rationabilis: quin imò obvia debet esse Canonicis institutis, per quam, juxta SS. PP. Sententiam, & Canonum constitutiones, quod pauperibus vel causis piis est erogandum, ad profanos usus detorquetur; sed ejusmodi consuetudo esset præsens: ergo. Tum consuetudo? ut in causis Ecclesiasticis dictum populi pro sententia teneatur, juxta summarium c. 3 de consuet. est invalida; quia sententia à non judice lata, ut ibi asserit Innocentius III. est nulla: ergo & consuetudo, quæ id, quod pauperibus ex intentione fidelium & Doctrina Patrum, ut ostensum est in controversia de Dominio Beneficiariorum debitum est vel, causis piis, expenditur in usus non Sacros. Tum hætenus introducta non est, nec induci potuit, & si inducta foret, irrationabilis esset consuetudo, quæ Clerici in vivis possint licite saltem & turâ conscientiæ expendere superflua Ecclesiastica in causas profanas: ergo minus inducta erit, aut si inducta foret, irrationabilis esset consuetudo sic testandi. Prob. conseq. Clerici minus jus habent ex c. 8. & 12. de Testam. per ultimam voluntatem disponendi de bonis superfluis, quàm per actum inter vivos; cum in vita queant erogare superflua in causas piis, non verò

verò per testamentum: ergo, si prior nulla sit, aut irrationabilis, à fortiori esse debet posterior. III. Consuetudo non potest reputari pro legali, quamdiu est irrationabilis, tamdiu vero est irrationabilis, quamdiu supponitur illicita, atqui consuetudo, de qua discurritur est irrationabilis; siquidem affert Ecclesiæ gravamina, & damna, cum diminuat illius Dominium, fraudet intentione fundatores, datur scandalis & vanitatibus occasio, sæpius Ecclesiarum sartatecta remanent irrefecta, non comparantur ornamenta &c. quæ tamen si substantia defuncti ex bonis Beneficialibus maneret penes Ecclesiam, damna evitaret Ecclesia. Dicitur autem in c. 1. de consuetud. *Consuetudines, quæ Ecclesiis gravamen inducere cognoscuntur, Nostra nos decet consideratione remittere.* Rursus c. 12. de Testam. docet Alexander III. aliquid juxta servitium conferre vi consuetudinis non esse improbandum: ergo improbanda & irrationabilis sit consuetudo, oportet, quæ indistinctè omnia, vel plurima sine omni servitii merito conferuntur. Hæc, similiæque considerantes Zelosi nonnulli animarum Pastores, quos inter & nos novimus aliquos, consanguineis pauperibus modicum tribuebant quid, residuum Ecclesiæ propriæ ac ejus pauperibus restituebant, à qua acceperant. IV. Si tale testamentum foret validum, sed illicitum juxta citatos, ita ut testans hoc modo peccet graviter, cum in notorio peccato moriatur, non deberet sepeliri in loco sacro per Can. 16. c. 13. q. 2. Quod tamen nostram sententiam non urget, ut videbimus infra. Contra est V. &

Prob. Conclusio II. Beneficarii non possunt sic testari de Jure positivo & scripto, ut ostensum est, nec inficiantur AA.; sed neque de Jure consuetudinario; ergo. Prob. min. Consuetudine induci non potest, ut quis testetur ex rebus alienis v. gr. deposita, commodata, furto ablata &c. Sed bona Beneficialia post obitum Beneficiarii remanentia sunt res alienæ scilicet Ecclesiæ & pauperum, cum illorum non habuerit Dominium, ut fusè probatum ivimus in controversia priori, & vel inde ostendi potest, quod asserit Innocentius III. in c. *Requissisti*. 15. h. t. ibi: *Nec est contrarium, quod in Canone (Concilii Agathensis c. 6.) legitur, videlicet quod Pontifices, quibus ab extraneis aliquid aut*
cum:

cum Ecclesia aut sequestratim dimititur, aut donatur (quia hoc ille, qui donat, pro redemptione animæ suæ, non pro commodo NB. sacerdotis probatur offerre) non quasi suum proprium, sed quasi dimissum Ecclesiæ, inter facultates Ecclesiæ computabunt: quoniam hoc verum est, cum testator ita sequestratim legat illud Episcopo, quod non exprimat, utrum velit ad Episcopum tantum, non ad Ecclesiam pertinere. Ex quo sic Innocentius III. ex dictis sub n. 2. regulam Generalem allegat discernendi bona, quæ Beneficiario adveniunt intuitu & consideratione Ecclesiæ, quæ verò non. Si testator exprimat clarè & distinctè, quod à se relictum velit tantum Episcopi esse, & non Ecclesiæ, tunc concludit Pontifex, relictum non esse censendum ex mente testatoris obvenire Beneficiario intuitu Ecclesiæ, sed. personæ. Addens non obesse huic suæ Doctrinæ Canonem Conc. Agathensis, quia ille procedit duntaxat, & verus, invariatisque manet, quando testator distinctè non exprimit: se rem relinquere velle soli Episcopo, & non Ecclesiæ, & quod consequens est, intuitu Ecclesiæ: ergo cum fideles offerentes, piique fundatores non intenderint favere tantum commodo Sacerdotis vel Beneficiarii, nec expresserint: se tantum velle legare Episcopo aut Beneficiario, juxta Innocentium III. quæ contulerant Ecclesiæ consideratione dederant, non intuitu personæ, sicque non ut proprium Sacerdotis, sed ut dimissum Ecclesiæ, & inter facultates Ecclesiæ computandum tribuerant; de quibus sanè Beneficiarius disponere ad causas profanas nequaquam potest. Subdit Innocentius in cap. cit. Quæ Episcopus acquirit, non illis (puta capellis & monasteriis) sed illi (Ecclesiæ Cathedrali) tantum acquirit, cui est Spirituali conjugiò copulatus.

- X. Prob. III. Si hæreditas debitis onerata dividatur, non eximuntur hæredes à solvendis debitis, nec possunt tuta conscientia, vel juris adminiculo de bonis hæreditate adeptis sed adhuc pro rata oneratis iterato testari, nec consuetudo quæcunque sic testanti favere potest, quæ corruptela potius foret: ergo similiter in nostro casu. Prob. conseq. Ideo juxta Theoremem pag. 234. dial. 9. hæreditas manet obstricta creditoribus, quia vi divisionis hæreditatis, seu vi divisionis creditoribus necdum est factum;

factum; atqui etiam bonis à fidelibus Christo oblatis per divisionem Gelasianam vel Simplicianam plenè & adæquatè necdum factum est satis: ergo sicut hæreditas manet obstricta creditoribus, quia per divisionem ipsam necdum est satisfactum, ita & bona Ecclesiastica manent obstricta, quia &c. Prob. min. multipliciter. I. Non esset factum satis causis piis, intentionique fidelium, si ex 20000. florenis 18000. darentur Clerico, qui suo statui competenter vivere posset 5000. unum verò 1000. erogaretur pauperibus hocce ævo in infinitum quasi multiplicatis alterum 1000. fabricæ applicaretur Ecclesiæ: neque si ex 100. florenis 99. sibi vindicaret Beneficiarius, medium florenum daret pauperibus, alterum Beneficio: ergo neque, si vi divisionis factæ abundantia & superflua cum iactura pauperum & fabricæ Ecclesiæ obtineat Beneficiarius, satisfactum erit intentioni dantium. II. Accipiatur exemplum aptius efformatum. Dividatur hæreditas 10000. aureorum debitis 3000. aureorum onerata inter duos cohæredes & duos conceditores, 9000. hæredes sibi approprient, 1000. obveniant creditoribus, anne plenè vel adæquatè satisfactum sic esse creditoribus dixeris? si non: ergo nec in casu nostro. Si ita, ut aliter sentias, nullo alio opus erit, quàm ut constituaris unus ex creditoribus illis. Vel fiat aliter instantia hunc in modum. Sic hæreditas 20000. florenorum duobus filiis relicta ea tamen conditione & lege, ut quidquid superfuerit ultra necessariam ac honestam sustentationem statûs, totum quantum distribuatur pauperibus, sive quemlibet filiorum ex 6000. florenis dicto modo competenter vivere posse, jam si fiat hæreditatis divisio in 3. partes 9400. florenos uni, totidem alteri filio, & 400. pauperibus, nemo prudenter pronuntiaverit intentioni testatoris esse satisfactum, aut per divisionem ipsam abunde pauperibus esse provisum, & sic gravamina hæreditatis esse excussa; atqui quando offertur vel legatur aliquid Ecclesiæ vel Beneficio, hoc sub onere offertur, ut superflua erogentur in causas pias, ut probatum est in priori controversia: ergo. Min. ultra declaratur, & simul prævenitur responsio & disparitas, quam AA. fortè darent ad factam hæcenus paritatem, dicendo in hæreditate adesse positivam voluntatem, & quidem onerosam, obligantem

(C)

ex

ex iustitia hæredes ad expungenda debita, vel superflua pauperibus impendenda: ubi ex parte fidelium stat nudum desiderium, simplex velleitas & volitio duntaxat inefficax, qua optarent, ut expenderentur in usus sacros superflua. Probatum inquam min. sic. Sit hæreditas multis præteritis gravata debitis, quorum tamen nullum liquidò constat, aut à creditoribus debite probari possit, aut sit hæreditas à duobus cohæredibus adita 100000. aureos continens, declaraverit testator se habere desiderium simplex, inanem velleitatem, inefficacem voluntatem sine intentione tamen onerandi ex iustitia hæredes, ut 40000. aurei pendantur causis piis; in his jam duobus casibus nullus iudicum, aut testamenti executor sub poena mortis aut alia una ex enormibus poterit hæredes obligare ad expungenda debita incerta, vel memorata 40000. aureorum eroganda in causas pias; quin imò ejusmodi iudex injustè ageret, cum imponeret obligationem certam, gravissimamque ob debitum incertum aut absolutè nullum; ergo à pari: si offerentes Ecclesiis, aut qui fundarunt, dotarunt, vel restaurarunt Ecclesias, sub nuda, simplici, ac inefficaci desiderio solum bona sua in eas transfulissent, vel contulissent Beneficiariis, sine obligatione aut tacita conditione superflua distribuendi causis piis, Ecclesia & Concilia, Patres & Pontifices sub poenæ æternæ comminatione non potuissent Beneficiarios obligare ad sibi superflua applicanda usibus sacris, quod cum tamen toties severissime inculcent Beneficiariis, signum evidens est, Ecclesiam longè majorem efficacitatem in intentione offerentiumprehendisse, ac spontè confabulatum, & liberè excogitatum inefficax desiderium præteritum. Quapropter sicut Ecclesia sub obligatione gravi demandat erogationem superflua in causas pias Beneficiariis totius vitæ tempore, quòd nequeat punctualiter tangere, quæ ad necessariam honestamque vitæ rationem sufficiant, ita eadem de causa prohibet eos testari ad causas profanas. Observat in super Navarrus cit. rationem prohibendi Ecclesiæ fuisse hanc, ut Clerici superflua eò lubentius juxta obligationem contractam, & celerius expenderent in usus Divinos, ubi videbant non remanere sibi facultatem de illis disponendi mortis causâ. Alia quibus stabiliri potest præjacta conclusio, repetenda sunt ex controversia

ſia priori. Jam videndum, quibus AA. fulcris ſuam muniant ſententiam, cum omne Judicium iniquum ſit, niſi in eo

Audiatur & altera pars.

Fundamentum I. ita proponunt. Teſte Barboſa L. 3. J. E. XI. U. c. 17. conſuetudo in orbe ferè univerſo obtinuit teſtandi promiſcue de redditibus Eccleſiaſticis & bonis patrimonialibus ſive inter vivos, ſive mortis cauſa pro libitu Clericorum. II. Et in Gallia quidem eam vigere, Van Eſpen teſtatur c. 7. n. 22. p. 2. tit. 32. ex Guilielmo *Benedicti* referente eam invaluiſſe jam ante 200. annos. III. In Hiſpania teſtis eſt Covarruvias de Teſtam. c. 7. eam exiſtiſſe ante Carolum V. qui in comitiis cum totius regni provinciis annò 1523. celebratis juſſerat hanc conſuetudinem, ut legitime inductam ſervari. Imò IV. narrat Martinus Navarrus in ſua Apologia pro ſuo de Redit. Eccleſ. libro: Pium V. de hac admonitum conſuetudine & opinione pronuntiaviſſe eam *juſtam & ſancſam.*

R. ad I. N. ant. Nam potiùs contrarium, inquit N. P. Reifſentuel L. 3. tit. 26. N. 351. docet experientia, quã conſtat numeroſiora Clericorum Teſtamenta eſſe ex bonis ſuperfluis Beneficialibus ad cauſas pias. Vel enim conſanguineos pauperes inſtituunt, & ſic ipſo facto ſuperflua expendunt in cauſas pias. Aut & tunc præſumuntur bona relicta eſſe ex bonis patrimonialibus vel quaſi talibus juxta R. J. 56. ff. de R. J. *ſemper in dubiis benigniora ſunt præſeſenda.* Accedit, quòd non rarò prima, ut ajunt, fronte cauſa appareat eſſe profana, cum in ſe reſpta pia ſit ob occultam egeſtatem, qua conſanguinei vel alii hujusmodi hæredes laborant. Et ſane ſi totius orbis ſit conſuetudo, cur rectè Zeleſiores magisque pii ſatis multi eam non ſequuntur? ſed non ipſum emigravit Barboſa totum mundum, unde hic lapſus eſt ſicut ſe ipſum deceperat, cum citatus ſub N. 2. diceret: *Ita ſentire de factò omnes circa parſimonialia, qui error major eſt, quàm ut palpari nequeat.*

Ad II. N. ant. Nam Concilium Remense an. 1583. celebratum omnibus Beneficiariis indistinctè imponit tit. de Episcop. cap. 8. ut caveant diligentissimè, ne de Ecclesie bonis propinquorum facultates augeant, nisi ad eorum levandam inopiam, si penuria laborent. Concilium Burdegalense eodem vix non modò loquebatur celebratum an. 1581. & 1583. prius tit. 16. & posterior tit. de Episc. n. 13. Quæ singula horum decreta renovata sunt in Concilio Burdegalensi de an. 1624. cap. 8. n. 4. ibi: *Præcipuè perpendant, ne ex eisdem redditibus consanguineos familiaresve suos augeant & ditent, ac nisi ut pauperibus aliquid concedant; memores se sacris canonibus monitos esse, ut omnem humanum huiusmodi erga fratres nepotes, propinquosque carnis affectum, unde multorum malorum in Ecclesia seminarium extat, penitus deponant.* Nunquid redditus Ecclesie tantùm Burdegalensibus Patribus sunt bona Christi & patrimonialia pauperum, ante supremam horum, an dum donatio fit inter vivos, non verò mortis causâ? utuntur sanè hi Patres terminis Tridentini, & de iisdem bonis Beneficialibus sermonem eis esse, de quibus in priori controversia discurrit Tridentinum, patet lustranti eorum caput. Cæterum observatione digna sunt, quæ scribit Thomassinus de Vet. & nova Eccl. discip. p. 3. l. 2. c. 48. n. 3. I. Prodiisse an. 1381. declarationem Caroli VI. Gallorum Regis, quâ conceditur Præsulibus Gallicanis facultas testandi auctoritate Regia ex bonis suis Ecclesiasticis, quæ post obitum relinquunt ad causas profanas, ita tamen, ut *executores testamentorum similium, aut saltem, ut inquit Rex, Episcoporum heredes ad faciendum reparaciones ædificiorum Episcopaliũ, dum casus eveniunt, per Judices & Officiarios nostros compellantur.* II. De an. 1406. ab eodem Rege Sanctionem aliam fuisse latam, quâ cavet, ne aliorum distribuantur bona per Prælatos post obitum dimissa sed futuris debent successoribus reservari in eorum utilitatem convertenda. Cum sint fructus Ecclesiarum tam secundum dispositionem Conciliorum Generalium & Jurium, quam secundum NB. piam intentionem fundatorum, ordinati ad sustentationem ministrantium in Divinis, ipsiusque Divini cultus augmentum, alimentationem pauperum, redemptionem captivorum, Ecclesiarum, sacrorumque ædificiorum. reparacionem, terrarum & possessionum Ecclesie cultu.

culturam, Jurium ipsarum conservationem, ceterorumque onerum incumbentium supportationem. Jam compellimus quendam Theorem incidenter: an pia fundatorum intentio fuerit simplex vel leitas respectu sustentandorum Ecclesiarum Ministrorum, divini cultus, respectu reparationis Ecclesiarum &c. an ex justitia obligans? si secundum; cur non etiam quoad alimentacionem pauperum? cum Rex loquatur eodem in sensu de omnibus. Si primum. Cum larvis pugnet. III. Addit Carolus VI. *Nisi forte in illis locis Regni, ubi de usu & consuetudine licitum sit Prælati ipsis, & aliis viris Ecclesiasticis Secularibus de eisdem bonis facere Testamentum. Quibus etiam ab intestato in dictis bonis secundum consuetudinem & observantiam supra dictas sui succedunt heredes.* Quò verò spectaret prædicta consuetudo & observantia, explicat Thomassinus loc. cit. dicens, eò, ut Clericorum Ecclesiastica successio Ecclesiarum & pauperibus affereretur, ab eaque submoverentur importuni deprædatores, aut usurpatores, Populi, Magistratus, Domini temporales &c. Excipiant, inquit sub n. 5. per nos licet, hereditates, quando ista mores & leges ferunt Christianissimi Regni. Sed iis excipiant oneribus gravatas, quibus inexorabilis Ecclesiarum lex & traditio constantissima eas obligavit. Ex quibus finaliter inferitur, si consuetudo in Gallia viget sic testandi, in tantum valida ac licita esse potest, in quantum heredes bona Ecclesiastica expendere tenentur in causas pias, in quantum verò excedit aut excutit hoc onus, corruptela dicenda venit. In primo sensu excipiendi sunt DD. Galli; qui hanc consuetudinem affirmant florere in Gallia.

R. ad III. N. ant. Covarruvias enim loco cit. affirmat; non posse sic testari, cum talia bona seposito cultu & cibo frugali Clericorum sint Ecclesiarum & pauperum, & si invaleat consuetudo sine Pontificia dispensatione, ut Clericis cognati succedant sive Testamento sive ab intestato, eam certè ab omnibus prorsus Canonum peritis & interpretibus inuri ac damnari; quamvis postea addat: videri sibi tacito Papæ consensu approbatam. De quo mox plura dicemus.

R. ad IV. Navarrum citatum testem esse, quòd in Hispania
(C) 3. vige-

vigeat consuetudo testandi de rebus Ecclesiasticis ad causas pias intuitu pietatis, paupertatis, remunerationis & debiti solutionis, nullam verò esse pro libitu ad causas profanas. De priori consultus Pius V. edixit: eam esse justam & sanctam. Quòd si nulla alia extet in Hispania consuetudo, Carolus V. Principem pium & virtutibus ornatissimum in comitiis adductis probasse hanc sanctam & justam necessò est. Et quomodo alioquin Concilium Toletanum an. 1566. c. 18. decernere potuisset: *Bona quaecunque eorum Clericorum, qui intestati moriuntur, ad Episcopum vel consuetudine, vel alio quocunque Jure pertinentia, ac devoluta per eundem Episcopum in pios tantum usus ejus arbitrio expendantur.* Ea quippe ratione quàm in Testamento succedunt consanguinei, succederent etiam ab intestato uti in patrimonialia, ita & in Beneficialia, cum amborum veri essent Domini.

XII.

Dices. In multis Dioccesibus etiam Germaniæ consuetudo testandi ad causas profanas non tantum toleratur, sed & approbatur, sic in Constantiensis Synodi constitutionibus expressè habetur, quòd S. Synodus antiquissimæ consuetudini liberè testandi nihil derogatum velit, admoneat tamen, ut etiam Ecclesiarum, quibus adscripti sunt, pauperum, aliarumque causarum piarum rationem habeant; sed non licet damnare praxin Diocesum in Synodo approbatam: ergo.

R. n. maj. quoad approbationem. Deinde N. suppositum, quòd Synodus Constantiensis loquatur de testamento ex bonis Beneficialibus ad causas profanas, sed ex bonis patrimonialibus, vel ad summum ex parimonialibus. Imò loquitur de consuetudine ad causas pias testandi, & monet, ne aliis locis piis, vel pauperibus totum erogent, sed memores existant propriarum sponsorum, earumque pauperum, viduarum &c.

XIII.

Instabis. Nisi vi consuetudinis possent sic testari Beneficialium, sic testantes velut in peccato mortali decedentes non forent sepeliendi in loco sacro. II. Ecclesia non posset perniciosam adeò & in plurium animarum perniciem vergentem consuetudinem

nem tolerare. III. Hæredes dicta bona accipientes tenerentur ad restitutionem contra praxin quotidianam : ergo consuetudo talis esse debet valida & licita.

R. n. primum ant. ratio negationis patebit ex solutione secundum. R. ad II. n. seq. Cum enim regulariter sit moraliter impossibile discernere patrimonialia & industrialia, aut fortè etiam parsimonialia & industrialia, aut fortè etiam parsimonialia à superfluis Beneficialibus, singula Beneficiorum Testamenta hanc ob bonorum confusionem ac incertitudinem litibus esset obnoxia quasi infinitis; hinc satius visum est Ecclesiæ, Testamenta ejusmodi tolerare, atque conscientiæ Clericorum relinquere, quam litibus omnia involvere. Dum simul aliunde constat, tolerantiam valoris aut liceitatis nihil eis affundere, quòd multa per patientiam tolerantur, quæ si deducta fuerint in Judicium, exigente Justitia non debent tolerari. c. 18. de Præb. Cæterum quod consuetudinem contingit similem ad summum non declarantur Testamenta ei innixa invalida in foro contentioso propter odia litium, sed non eximunt sic disponentes, ait Van Espen c. 7. n. 32. ab injustitia. Vel ut vult Laymann L. 4. de Just. tr. 2. c. 3. n. 7. toleratur talis consuetudo; quia facile aboleri non potest, non verò approbari; cum sacris Canonibus, & primæ Beneficiorum institutioni ipsorumque fundatorum voluntati prorsus repugnet.

R. ad III. Accipientes teneri ad restitutionem, si divites seu non pauperes sunt, & evidenter resciant: bona obtenta esse purè Ecclesiastica, non verò si rem ignorent. Possunt autem & debent hoc scire ac prudenter præsumere, ait Reiffenstuel, si noverint defunctum ante aditum Beneficium fuisse pauperem, neque durante Beneficii possessione patrimonialia, aut quasi talia adeptum esse, nec parè, sed lautè statui suo conformiter vixisse. Quòd si de hoc dubitent, nec dubium deponere queant, validè ac licitè recipiant, retinentque, quia prudenter præsumunt: bona relicta esse patrimonialia vel industrialia, nec virum Deum & salutem suam præ oculis habentem præponere intendisse affectum carnalem erga consanguineos æternæ suæ beatitudini. Demum
si

si fingas defunctum minus Deum timuisse, ac oporteret, tenentur, ait Reiffenstuel, hæredes profani conscientiosè indagare, num bona relicta sint merè Ecclesiastica, nec ne? quanta vel qualis sit pars Beneficialis? eamque intactam relinquere scientes plus damni, quàm lucri reportaturos Benedictiois Divinæ.

XIV.

Fundam. II. Innocentius XII. an. 1691. teste P. Pichler in suo Jurisprud. Candidato L. 3. tit. 25. concessit Jodoco Edmundo Episcopo Hildesensi, de omnibus redditibus Ecclesiasticis & quomodolibet obtentis - - testandi tam ad causas pias, quàm profanas. De Sixto IV. Paulo III. & aliis patet quoad curiales; ergo si hi potuerunt sibi jus sic testandi comparare ex indulto papali seu privilegio, poterunt alii vi consuetudinis, si amplius verum est illud in Jure Brocardicon: *quæ acquiri possunt privilegio, possunt acquiri pariter consuetudine*, præsertim *immemoriali*. arg. L. 3. §. ductus aquæ. ff. de aqua quotid. & c. 9. de Offic. Vic. in 6.

RR. Navarrus cit. Major in 4. d. 24. q. 2. conclus. 4. Abbas in c. 10. de Testam. Sarmiento in r. p. defens. c. 2. Laymann cit. n. 7. præter supra cit. (quod nequidem AA. inficiari poterunt) Papam dispensare non posse sine justa causa; quandoquidem Juri naturali repugnat, ut defunctorum voluntates ad pias causas in alios usus profanos sine justa causa convertantur. Hinc si Innocentius XII. dispensavit cum Episcopo Hildesensi, aut supponitur habuisse justam causam, & tunc dispensatio valida erat, uti sic validè dispensat in matrimonio rato, Professione Religiosa, voto simplici; vel sine prægnante ratione dispensavit, & tunc potestas à Christo Papæ cum collata sit ad dispensandum, non dissipandum, dispensatio talis nulla fuit & irrita. Sed quid jam inde adversus conclusionem? Quantum ad Sixtum IV. Paulum III. &c. dictum fuit in Controv. priori. Observare ultra fors quis poterit Navarri verba, quæ habet in comment. de Spoliis Cleric. §. 11. n. 3. ubi disserit: Facultatem testandi etiam ad causas profanas de spoliis seu relictis Ecclesiasticis fructibus à Julio III. Clericis in curia Romana decedentibus concessam fuisse tantùm permissive, & quoad forum externum. Ad rem præsentem

rem narrat Raynaldus an. 1431. n. 9. ante actualem electionem Eugenii IV. constringisse se Cardinales Juramento in certam quandam capitulationem, in qua & illud erat, quod bona Dominorum Cardinalium, Prelatorumque, nec non & aliorum Cortesanorum in curia decedentium nullo modo occupabit, vel occupari patietur, sed permittet juxta juris depositionem & consuetudinem, quae in multis regnis & regionibus servantur, fieri executiones juxta voluntatem decedentium, NB. relinquendo conscientis eorum distributionem bonorum ad eos quomodolibet pertinentium. Quid ageret Eugenius IV. cultus Divini & Christianae Religionis dilatandae, ut testis est S. Antonius, praecipuus Zelator, qui contra se ut eligeretur prohibere non potuit electione pseudo - Canonica in Concilio Basileensi Dux Sabaudiae Amadeus dictus Felix V. ? sed quid ageret Paulus V. eadem vel simili a Curialibus importuna instantia facta temporibus adeo turbulentis ? scribit de Paulo III. Burius, eum jam spiritum extremum redditurum dixisse: maluisse se culinae fratrum Capucinorum tota vita inferuisse, quam Papam fuisse. Quid senserit Paulus V. non legimus. Cum igitur juxta L. 21. ff. de LL. Rationes eorum, quae constituuntur, inquiri non oporteat, alioquin multa ex his, quae certa sunt, subvertuntur; hinc concludendum est: in dictis Bullis Pontifices plus non contulisse juris Curialibus, quam ne in ejusmodi Testamentis conficiendis & exequendis impediuntur pro foro externo, relinquendo pro foro poli conscientis eorum distributionem bonorum meritorum. In forma itaque R. concessio ant. in sensu mox allato N. C. Dicta regula universaliter prolata est plane falsa; ut enim notavit Fagnanus cum aliis in c. 8. & seq. de foro compet. Princeps Laicus ex privilegio potest cognoscere causas criminales Clericorum arg. c. 2. de Judic. idque probat praxis Venetiis & alibi, nec tamen per consuetudinem potest jus tale sibi quaerere. II. Sacerdos simplex potest ex Privilegio conferre ordines Minores, Sacramentum confirmationis, ut patet in nostro Guardiano Hierosolymitano, & tamen id non potest ex consuetudine. III. Potest ex Privilegio Papali obtineri exemptio ab obligatione servandi interdictum, non tamen vi consuetudinis. c. 5. de consuet. Quare sub distinctione intelligenda venit, & quidem hac: quae sunt ex Privilegio acquiruntur sibi-

(D)

fabilia, possunt quoque comparari per consuetudinem rationabilem & legalem. C. irrationabilem & illegalem N. Vel sic. Quae possunt per privilegium ordinarium vel viâ ordinariâ adeptum procurari, etiam possunt per consuetudinem. Trans. viâ extraordinariâ & non nisi urgentissima ratione abundante in bonum totius Ecclesiae vel favorem causae piæ primariæ, qualis est bonum Sedis Apostolicæ Universalis Ecclesiae invigilantis ac deservientis N.

XV. Dices : ex c. 1. 2. 7. & 9. de Testam. Jure tantum Ecclesiastico de bonis prohibentur testari superfluis; sed jus tantum Ecclesiasticum viâ ordinaria tollitur per consuetudinem contrariam; ergo. Maj. pr. Clerici Romanenses nunc plenum & perfectum habent Dominium in illa post constitutiones Julii III. Pauli V. &c. Vel igitur hoc habuerunt ante dictas Bullas? & tunc idem Dominium habebant alii similiter Beneficarii, atque adeo hi Pontifices sustulerunt duntaxat impedimentum illud Juris Ecclesiastici, quod vetabatur illi, & hodieum interdicitur cæteri disponere ad causas profanas. Aut non habuere? & sic si Sixtus IV. Julius III. Paulus V. potuerant transferre, cur non etiam Dionysius, Simplicius, Gelasius, quorum restrictior non erat, quam Pontificum successorum potestas? Hoc argumentum gravidæ instar nubis detonare videtur Theoresti; unde ante victoriam, imò ante pugnam curules agit in capitolium. Reapse tamen non vulnerat Achillem nisi in calce. Vnde ut curam illius animo ejus excutiamus.

R. d. maj. quoad causas piæ. C. profanas N. maj. Nam generaliter Jure Naturæ & Divino vetantur in causas profanas bona etiam Beneficialia erogare, quidni etiam per Testamentum? cum, ubi prohibetur genus, simul vetetur species per c. 80. de R. J. in 6. ibi: *In toto partem contineri non est dubium.* D. etiam min. per consuetudinem rationabilem C. irrationabilem. N. Et ita distinguit ipsum Jus c. fin. de Consuet. Ad prob. maj. dicimus Romanenses Curiales nequidem pro foro externo antea habuisse Dominium præmemoratorum bonorum, nec Sixtum IV. nec Paulum

lum V. nec Dionysium, nec Gelasium, nec quemcunque salium
 S. Pontificem teste Laymanno & aliis citatis dare posse potesta-
 tem NB. cuilibet Beneficiario testandi ad causas profanas, sed his
 vel illis ad summum ex prægnantissima ratione, sicut Papa potest
 quidem dispensare in voto solemnî, matrimonio rato, juramento,
 pluralitate Beneficiorum, residentia personali &c. non tamen uni-
 versim cum omnibus, aut quamdiu ipsis placet esse sic obligatos
 ad votum &c. Sed quid? si Polydorus Theoresten oraret, ut cum
 aliis Sphingem velit agere, etiam quoad Paulum IV. an. 1557.
 sedentem in Cathedra Petri, & Paulum III. Pium IV. & V. Euge-
 nium IV. & Martinum V. &c. qui duo ultimi testante hoc S. An-
 tonino p. 3. Sum. tit. § 3. alii testibus Clericato, Henriquez,
 Pichler de Clemente XI. in suo Candidato abbreviato L. 4. tit.
 19. n. 4. dispensarunt in matrimonio rato licitè ac validè con-
 tracto. Ubi tamen Innocentius VIII. & Adrianus VI. ad sic dis-
 pensandum induci non poterant, quin & Paulus IV. an. 1557.
 dispensatione à se petita Consistorii sui Cardinales hæc allo-
 queretur verbis: *Charissimi Filii, ne Prædecessorum nostrorum factis &*
exemplis detineantur animi vestri; profiteor ea me nolle sequi, nisi in
quantum ad id nos adducunt Scriptura & Theologorum ratio; non dubi-
to, quin ego, meique Prædecessores non solum in hoc facto, sed & in aliis
multis erraverimus. Ita testantur Censuræ & Conclusiones Facult.
 Theol. Parisiens. apud Joan. Bapt. de Lepsine an. 1717. publica
 luce donatæ pag. 151. Supponimus verò dispensationem peti-
 tam fuisse à Paulo IV. quâ Pontifice, non quâ Doctore privato,
 siæque etiam in Consistorio respondisse negativè non ut Docto-
 rem privatam, sed Papam. Novimus equidem, noverit & Poly-
 dorus, Adrianum VI. Innocentium VIII. Paulum IV. concordari
 optimè posse cum prioribus Pontificibus allegatis, si dicamus; eos
 locutos fuisse pro & in illis circumstantiis sibi propositis, in qui-
 bus aberat iusta causa dispensandi, eosque ob rationes nobis igno-
 ritas dubitasse de sufficientia circumstantiarum, aut de insufficien-
 tia earum quoad aliquos Prædecessores probabiliter fuisse con-
 victos, non autem pro eis, quæ iustam exhibebant dispensandi
 rationem. Veruntamen si ita ænigma solverit Theorestes, priori
 nostræ responsioni subscribet. Cæterum addit toties à se recoctam

cramben seu instantiam de Ecclesie ministris Laicis v. gr. fabris, aliisque operariis. Sed satis ea soluta est in controversia prioris. Et quis amabo leget 1000 Florenos vel Aureos pro turri Ecclesie adificanda aut renovanda, ea intentione, ut operarii iustam mercedem recipientes id, quod sibi ad vitæ sustentationem necessarium non est, expendant causis piis, cum nec offerentes hæc sub conditione divitias sibi comparaverint? At docuerat vel Carolus VI. Rex Galliarum nuper citatus qua intentione bona sua Ecclesiis contulerint fideles, docuerat Innocentius III. pronuntiarunt PP. Agathenses cum aliis. Neque etiam hic versamur in distinctionum Scholasticarum à luxuriante intellectu excogitarum pro & contra ad libitum ventilari potest, est ea, quæ æternam animarum nimium multarum salutem aut perniciem sibi associatam habet, & de qua Thomassinus inter alia scribit: *Vehementer hostie sanctæ. Succedebant olim Episcopi Beneficiariis profanantur gemiscebant ex animo avaritiæ Clericorum eorum, qui multos in annos circa & mox ipsi officio fugebantur, & vice eorum distributis in egenos omnibus, quibus fuissent damnabili ea parcimonia tunc defraudati.*

XVI.

Instab. In Moravia praxis & consuetudo est, vi cuius Clerici testari possunt ad quasunque causas pias & profanas, modicam partem Ecclesie relinquunt: ergo signum est, quod tantum prohibeantur testari ad causas profanas ex præcepto Ecclesiastico per consuetudinem Moravicam sublato. 2. Si non possint Administratores solum ac Dispensatores; sed eorum oporteret ea rursus dividi in 4. partes, quarum una sit Episcopi, altera Beneficiati, alia fabricæ, & quarta pauperum, quemadmodum debebant bonorum Ecclesiasticorum Administratores: ergo.

R. ad I. N. maj. Nam consuetudo Moraviæ permittens salva portione Ecclesie liberam testandi facultatem beneficiariis intellegendam.

ligenda est conformiter SS. Canonibus adaptata, qui volunt, ut superflua Ecclesiastica piis usibus applicentur; secus consuetudo ut caulis sacris injuriosa, in corruptelam abiret, ut observavit Joannes à S. Antonio Piar. Scholar. tit. de Testam. in Moravia degens. Et quidni! *Quotidie*, ait Augustinus Can. 10 c. 12. q. 1. *tam multi petunt, tam multi gemunt, tam multi inopes nos interpellant, ut plures tristes relinquantur; quia, quod possimus dare omnibus, non habemus. Non est Episcopi servare aurum, & à se revocare manum mendicantis.* An nunc post divisionem bonorum sit? An non & hodie gemant admodum multi?

R. ad II. fore iteratò dividenda si cæteris non satis esset provisum puta Episcopo vel Ecclesiæ fabricæ & Ministris; nec enim nostra Sententia prærendit totam substantiam superfluam semper erogandam esse pauperibus, sed id unicè vult, ut non expendatur ad usus profanos.

Urgebis; Admissa & probata hac consuetudine abstrahuntur è nimio luxu, viri insignes & nobiles alliciuntur magis ad statum Ecclesiasticum, invitantur quoque Laici ad majorem liberalitatem, quàm si resciant, nil vicissim à Clericis ad ipsos aliquando perventurum: ergo. R. I. Argumentum hoc affine esse effato illius Medici, qui dixerat: Tertianam febrim esse bonam, quia reddit hominem sobrium. R. II. N. Ant. Si quippe non abstrahantur à præcepto Naturali & Divino ac Ecclesiastico sub æterna damnatione verante ejusmodi luxum, neque absterrebit eos dicta desuetudo. Vel d. Ant. Abstrahuntur ea consuetudine tanquam medio illicito & prohibito C. licito & permisso. N. ant. & consequenter illum, qui divitiis ducitur ad amplectendum statum Ecclesiasticum, abjecti esse animi, velut, qui Religionem ingreditur, ut de sustentatione certus sit, nec enim talis Deo aut Ecclesiæ, sed ventri suo deservire intendit. Falsum insuper est, & experientie oculari contrarium Laicos plus invitari ad liberalitatem in dicta hypothesi; quin manum potius revocant, dum tristi supercilio intuentur bona à se Deo & pauperibus consecrata in luxum applicari in vivis, & post fata consanguineis patrimoniò abundantibus.

tibus. Et certè pauperculus rusticus priùs dabit Parocho paupèri, quàm diviti, decimantem ultimum priùs decipiet, ac primum, citiùs & priùs dabit Capucino, vel Franciscano, quàm non mendicanti Religioso.

XVIII.

Fundam. III. Clerici sunt pleni Domini distributionum quotidianarum: & possunt de his testari ad libitum; ergo idem sentiendum de aliis Beneficialibus. Patet conseq. Quidquid enim de rebus Ecclesiæ, de Christi patrimonio, pretio peccatorum &c. vel sacra sanciant Concilia, vel statuunt Pontifices, aut pronuntiant SS. PP. id omne etiam sancitum, statutum & pronuntiatum esse debet de distributionibus, cum sint portiones quædam reddituum Ecclesiasticorum, sicque res Dei, pretia peccatorum, patrimonia pauperum &c. Proinde quidquid fulminis vel Hieronymus, Augustinus, Bernardus &c. in eos vibrent, qui Ecclesiasticis abutuntur redditibus, id omne nihilò mitiùs feriet distributionibus abutentes, vel si hos non, nec illos. Prob. itaque ant. ex declaratione Cardinalium Tridentini interpretum in Sess. 24. de Reformat. c. 12. ibi: *Per omissionem professionis fidei amittuntur tantum fructus præbendarum, non autem distributiones quotidiane, quas inserviando quis acquisivit ratione ministerii & operæ, & de quibus distributionibus potest testari, & ad libitum disponere.* Hoc argumento videtur non nemo, dum cum stomacho dicit: *Ecclesiam universalem sentire, quod ipse.* Quid agas cum hoc hominum genere? sed videamus quo eventu res acta sit. Antequam tamen objectioni debitum adhibeamus cuneum.

Observ. I. Duplicem quoad distributiones esse DD. sententiam: unam Emin. Card. Tuschi tom. 2. Lit. D. conclus. 512. Card. de Lugo, de J. & J. disp. 4. sect. 3. n. 25. Pirrhing tit. de pecul. Cleric. n. 2. Engl tit. eodem n. 4. & aliorum, quæ dictarum distributionum plenum jus & Dominium confert Beneficiariis & Facultatem disponendi ad causas profanas. Rationes, quibus hæc sententia innititur, à potiori allatæ & solutæ sunt in Controv. priori. Altera sententia docet: Clericos earum non effici Dominos;

minos; ita Navarrus, Sanchez, Sarmiento, Reiffenstuel, Van Espen, Epo, Moltanus, Lupus, Pontas, & alii multi. Itaque Autor dicti argumenti jam primò causâ cadit, dum contendit: Ecclesiam universalem sentire, quod ipse, nisi hos DD. velit extra Ecclesiam universalem locatos. Observa II. quoad autoritatem SS. Congregationis. Cum finitò ad an. 1563. Tridentinò Pius IV. an. 1564. ad evitandas absurdas Tridentini Glossas & interpretationes prævisas, si cuilibet illud interpretari liceret, instituisse Congregationem Cardinalium super executione & observantia Tridentini, Pio IV. mortuo Sixtus V. per Bullam: *Immensa*. 1587. Facultatem ejusdem œcumenici Concilii in locis dubiis de morum reformatione, disciplina, & Ecclesiasticis Judiciis interpretandi certis Cardinalibus consulto tamen prius Papa. Porro ait Nost. Cherubinus Mayr in Instit. procœmial. puncto 42. N. 264. *Theologi communis tenent: hujus S. Congregationis decreta & declarationes non habere Juris Ecclesiastici vim & autoritatem.* Subscribit P. Pichler tit. de sepultur. L. 3. in responsione ad 1. & 2. ibi: *Declarationes Cardinalium non habent vim Juris, nec universaliter stringunt, nisi sint data consulto Papa, hujusque nomine in litteris expresso.* Addens in Proleg. Jur. Can. N. 46. ex Pellizario tr. 4. c. 4. n. 108. & Salas, quòd Cardinales rarò consulant S. Pontificem. Fagnanus in c. quoniam N. 30. contrarium prætendens nihilominus faterur tamen sub n. 57. *Se non reperisse, quòd SS. Congregatio hæc ex proposito recesserit à decis, nisi in duobus casibus, quos ibi refert.* Quod signum est: Congregationem in suis sententiis non esse infallibilem. Insuper si juxta Theologos communiter declarationes hujusmodi non habeant vim Juris, raròque Papa consulatur quoad eas, enitet error objectionis: memoratam declarationem pro Divino quasi oraculo, & universalis Ecclesiæ dogmate dividendis, & quod mirum est sinè Sigillo solito & subscriptione Em. Card. Præfecti & Secretarii ejusdem S. Congreg. eam proponentis; ubi tamen Urbanus VIII. 2. Aug. an. 1631. *Declarationibus tam impressis, quam imprimendis nullam fidem esse in judicio, vel extra à quoquam adhibendum præcepit; sed tantum illis, que in auth. forma, solito Sigillo, & subscriptione Emint. Præfecti & Secretarii Congregationis, fuerint munitæ, ut refert Cherubinus Mayr in proleg.*

fol.

fol. 63. Observ. II. DD. multos distinguere declarationes in *comprehensivas*, quarum sensus à propria Verborum Tridentini, circa quæ fit declaratio, significatione non recedit. Has dicunt, si præscriptas ab Urbano VIII. condiciones habeant, vim legis habere: & in *extensivas*, in quibus receditur à propria Verborum significatione Concilii vel legis extendendo sensum ultra eum, quem verba important propriè accepta, aut in eis dispensando; & hæ non sunt authenticae sed doctrinales, quia non ad extensionem, ait Pichler in proleg. n. 46. sed interpretationem constituti sunt Cardinales, nisi specialiter ex mandato Papæ consulti forent editæ, ut statuit Sixtus V. & Gregorius XIV. & docent de Luca, Lantusca in Theatro Regul. v. *Congregatio*. Leurenus, de Nicollis in praxi Can. ad tit. de jud. n. 25. Jam ad objectionem, in qua unica difficultas sita est in adducta declaratione SS. Congregationis,

R. I. Declarationem (si authentica sit) esse merè Doctrinalem & extensivam, proinde non habere vim legis. Ratio est; siquidem Trid. Sess. 24. c. 12. ne unica quidem littera docet: Clericos fieri Dominos distributionum quotidianarum, sed asserit solum: *Distributiones vero, qui statis horis intersuerint, recipiant*, quod fieri posse sine acquisitione Domini nemo non videt, SS. Congregatio extendit ad Dominium, nec refert hac super re consultuisse Pontificem, raroque, ut testes sunt Salas & Pichler, eum consulit: ergo quoad hoc non plus deferendum est, ac mera probabilitas.

R. II. in forma, N. ant. Ad ejus probam transeat ant. quod tam diu manet dubium, quamdiu non profertur authenticè, sed N. conseq. & suppositum, quòd id, quod sentit SS. Congregatio, sentiat semper Universalis Ecclesia. Exemplum accipe manifestum. Docet SS. Congregatio ad c. 16. Sess. 25. De Regular. *Vox antea respicit tempus, quod secutum est ipsum ingressum: ideoque valida est donatio facta ante susceptionem habitæ, non autem illa, quæ à tempore susceptionis præcessit duos menses, qui sunt ante professionem*. Quod si renuntiatio facta fuerit vel ante ingressum Religionis, quamvis re-

nuntians foret acceptatus, Concilium non habet locum, loquitur enim de sententibus habitam, vel intransibus religionem. Sed si renuntiatio facta fuerit intuitu Religionis ingredienda: tunc tanquam facta in fraudem hujus Canonis videtur subesse huic dispositioni ex Sententia Congregationis. Nihilominus tenent Card. de Luca de Regular. Discursu 58. & 59. n. 7. (ubi suam Sententiam, declarationi SS. Congregationi contrariam, afferit Rotæ decisionibus sæpius firmatam, & communi DD. Calculo receptam) P. Scharz l. 3. decret. de Regular. n. 31: Pasqualigo in observat. ad Controv. inter Episcopum & Regulares. Laureti de Franchif. p. 1. n. 26. & in qq. cc. q. 273. n. 3. Centur. 3. Barbosa in Collect. ad cap. 16. de Regul. Conc. Trid. Sess. 25. Fagnano in c. statuimus. Tit. de Regular. n. 42. Menochius de Arbitr. Jud. centur. 5. casu 436. n. 4. Hyacinthus Donatus tom. 2. tr. 7. q. 20. contrarium, quorum Sententiam probabilem censet Pirhing tit. de Regular. n. 81. & Laymann. l. 3. tr. 5. c. 7. n. 7. & alii. Si igitur hi autores purpuratis Ecclesie Patribus, vel ut lingua obijcientis loquamur Universalis Ecclesie judicio non contraveniant, an nobis hoc rectè imponerit? Adderent alii: declarationem loqui de testando ad libitum in causis pias qualiter disponere æquè parùm licebat sine Facultate S. Sedis de distributionibus memoratis, ac aliis Beneficialibus. Taurum Neptuno, taurum tibi pulcher Apollo, vident, si plus eliciant ex Verbis SS. Congregationis.

XIX.

Dices: fert fama apud Parochum Græcensem asseruari privilegium Imp. Maximiliani, Ferdinandi II. & III. Ducatus Styriæ datum, vi cuius superflua Beneficialia defuncti in 3. partes dividi possint, quarum prima cedat successori, altera fabricæ Ecclesie, tertia consanguineis defuncti Beneficiati: ergo si hoc fieri queat in fructibus Beneficii, à fortiori fieri poterit in distributionibus quotidianis. II. Cap. 2. de fidejuss. præcipitur, ut Beneficiarii satisfaciant creditoribus ex redditibus Beneficii, quidni etiam ex distributionibus? quod tamen fieri certè non possit, cum ex re aliena nequeat fieri debiti proprii solutio.

R. Præterquam quòd dispositio Principis Laici in materia
(E) Ecclē-

Ecclesiastica sic nulla c. 10. de constit. fatetur P. Karchne Tr. de J. & J. art. 3. §. 6. vi hujus Privilegii nobis equidem ignoti Beneficiatos non posse disponere ad causas profanas. Imò ejusmodi sanctio præsumit partem consanguineis obvientem fore aut parimoniam, aut industrialem, vel patrimoniam. Ad II. n. min. cum enim ex propriis nihil habeat, nec satisfacere possit, pauper est, & sic bona superflua tanquam pauper sibi vindicare potest, atque ex illis Creditoribus satisfacere.

Instabis: Canonici sunt veri Domini quasi patrimonialium sine onere superflua erogandi in pauperes, & quidem idcirco; quia bona hæc per modum retributionis honorarii vel stipendii accipiunt; atqui etiam distributiones imò & alia Beneficialia sic accipiunt: ergo. Min. constat; nam c. fin. de Rescript. in 6. *Beneficium datur propter Officium*: ergo.

R. per hoc probari non posse Ecclesiam obligare Clericos ad superflua Beneficialia eroganda in pauperes, uti nequit quoad quasi patrimonialia. P. II. d. min. quo ad necessaria trans. quoad à Clericis nulla fit injuria alteri, ne quidem pauperibus, qui ad bona necessaria Clericorum nullum habent jus ex intentione fundatorum; cum hæc eò duntaxat tendat, ut bona oblata impendantur causæ piæ, qualis est ex c. 16. de Præbend. sustentatio necessaria Ecclesiæ ministrorum. Attamen fit injuria per collatum contra intentionem dantium Dominium superfluum. Ex his jam omnibus

XX.

Sequitur I. à veritate planè esse alienum, quod asserit non nemo; ideo ab Ecclesia prohiberi præcisè testari in profana vel expendere Beneficialia in usas non sacros, ut gratificaret fundatoribus, quibus pergratum est & erat, si bona oblata non nisi in Dei cultum intuerentur applicari. Nam quis non advertat distributiones quotidianas esse eadem bona, & tamen non intendit gratificare offerentibus juxta AA. Nunquid eisdem non quoque volupe esset, si Procuratores, Syndici, Advocati Ecclesiarum, Aeditui, Musici &c. bona superflua ex mala ac infideli dispensatione

tione Ecclesiæ Rectoris nonnunquam acquisita erogarent in cau-
 las pias? Tamen Ecclesiæ hac de re illos neque monere voluit,
 cogitando forsitan; *Legem habent, Prophetas habent, si hos non au-*
derint &c. Falsum præterea est: Ecclesiam vetare sic testari, ut
 Clericos ea ratione ab indecoro ditescendi & superflua corra-
 dendi studio abstraheret. Nam cur non agit idem quoad bona
 patrimonialia, aut quasi talia? cur faverent tam fordido contra-
 mandatum Christi ditescendi studio Sixtus IV. Julius III. Paulus
 V. & alii per Dispensationes vel Privilegia ab AA. producta Cur-
 rialibus Romanensibus; cum probè perspectum haberent: non
 esse facienda mala, ut eveniant bona. Itaque ratio genuina pri-
 mæva & ultimata Ecclesiæ hæctenus fuit, & imposterum erit; quia
superflua Beneficialia res Dei sunt & Ecclesiastica, ut docuerant nos
 PP. instruxerat Tridentinum, & movere debent exempla sancto-
 rum, quæ inter effulget Testamentum S. Caroli Borromæi, de
 quo Giosanus L. 8. c. 28. hæc: *Pauperes majoris Xenodochii Medio-*
lanensis sibi ex asse hæredes scripsit. & c. 11. nullo benevolentie docu-
mento proximis gratificatus, nisi ex feudilibus & allodialibus bonis, quæ
antiquissimo fidei commissò Majorum necessariò ad Comites Borromæos pa-
truos & cognatos suos reditura erant. Rursus verum non est, quod
 dicit quidam fol. 131. §. 3. n. 20. in suis dialogis: partem pau-
 perum, quam nunc distinctam à portione Beneficarii rarè inve-
 nies, Ecclesiæ Fabricis & Ministris Laicis accessisse: imò, ait
 sub n. 22. *nesciri quò devenerit*, etsi mox ante dixisset: Laicos
 Ecclesiæ Ministros in Justitiæ Jura peccaturos, si superflua in pau-
 peres non expendant. Quin addit verosimile esse ex quarta par-
 te erecta esse hospitalia pauperum, ægrorum, peregrinorum, fun-
 data Clericorum Seminaria, Gymnasia, erecta nova Beneficia tam
 in nostro, quàm in Americano orbe ad sustentandos viros Apo-
 stolicos magnam portionis pauperum expensam esse in
 bella sacra contra Turcas & Hæreticos &c. Dii maris & Cœli!
 Ergone magna pars portionis pauperum locum non amplius in-
 venit in diversorio Europæo vel Asiatico & Africano, sed ablegari
 debuit ad Antipodas, ad ultimam usque Thulen, dicerent alii ad
 albos urfos in novam Zemblam! Res mira! Insulæ Canariæ de-
 rectæ erant à Columbo, America à Ferdinando Cortesio tempore

Caroli V. inventa, & tamen, nunquid non statim post divisionem Gelasii? magna pars portionis pauperum navigavit prioribus sæculis novem vel decem in oras Americæ, ut in adventu Columbus & Cortesius audirent: *venite ad nuptias quia parata sunt omnia.* Sed quid? quòd P. Godefridus Laimbeckoven in suo Itinerario Chinesis Viennæ 1740, edito conqueratur aded, & deploret pauperem Missionariorum in illa mundi parte statum? Deinde si multa de portione pauperum in bella sacra erogata sunt, quid sibi volunt tot Bullæ Cruciatæ ante Lutherum publicatæ? cur Augustissima Domus Austriaca tot jam Sæculis vix non sola in bellis Turcicis sustinere debet pondus diei & ætus? sed gratia immoraremur hujusmodi gerris, quando palam est etiam hospitalia peregrinorum, Universitates & Academias fundata esse à Principibus terræ, nobilibus, civibus & plebeis ditioribus dotata vel restaurata medijs desumptis non ex portione pauperum, sed pecunio proprio illorum, adjectis prædijs, vineis, subditis &c. At tamen, ais, quò igitur migravit portio illa quarta pauperum, quam, ubi lateat, etiam ignorat Palao? R. cum S. Thoma ad manus Beneficiorum superflua possidentium devenisse; ita quippe habet S. D. 2. q. 185, art. 7. *si verò non sint predicta bona distincta, eorum distributio fidei ejus committitur (puta Beneficarii)* ergo in quibusdam locis jam tempore S. Thomæ portio pauperum erat distincta, in nonnullis non itidem, à portione Beneficiorum, sed penes illos remanserat, quomodo secus potuisset fieri ad 4. ait: *Ad quartum dicendum, quòd bona Ecclesiarum usibus pauperum deservire debent. Et ideo si quis necessitate non imminente providendi pauperibus, de his, quæ superfluum ex proventibus Ecclesiasticis possessiones emat, vel in thesauro reponat in futurum Ecclesie utilitati, & necessitatibus pauperum, laudabiliter facit. Si verò necessitas imminet pauperibus erogandi, superflua cura est & inordinata, ut aliquis in futurum conservet. Quod Dominus prohibet Matth. 6. dicens: nolite solliciti esse in crastinum.* Si juxta S. Thomam Dominus veteret, ne non erogentur bona superflua Ecclesiæ fabricæ destinata tempore necessitatis pauperibus, quidni etiam Clericis idem prohibeat? si non obstat Dominium in principiis AA, superfluum, quod vi

divisionis Gelasianæ adipiscitur fabrica Ecclesiæ, quin ea juxta
mandatum Domini ex Sententia S. Thomæ expendere teneatur
pauperibus, quis exemerit Clericos? Quapropter portionem pau-
perum detinent Beneficarii & fabrica Ecclesiæ, in quantum possi-
dent superflua. Ita in re docent S. Thomas, SS, PP. alii & Con-
cilia in priori Controversia abunde allegati. Præsertim Grego-
rius M. L. 9. Epist. 29.

Sequitur II. Quamvis non implicet, ut quis fiat Dominus rei
Dominis onerato, simul atque obligationem contrahat rem ex-
tradendi alteri, ut liquidum est in Fidei commissario, legatario,
donatario &c. quibus legatur, donatur &c. res sub condicione v.
gr. Titius donat Cajo 100. aureos peregrinanti ad limina Apo-
stolorum ea tamen lege, ut, quod super fuerit, pauperibus eroger.
Veruntamen Sententia docens Beneficiarios evadere Dominos su-
perfluum Dominis ira onerato sufficienter probare deberet: fi-
deles offerentes transfuisse Dominium eorum dicto modo. Ante
divisionem non sic transfuisse fatetur hæc Sententia, divisionem
non immutasse naturam & conditionem bonorum istorum osten-
sum fuit nuper. Titulus etiam commixtionis per accidens se ha-
bet, neque de sic commixtis originativè movetur controversia.
Si dicas: finge casum, quod Parochus anno uno è redditibus sui
Beneficii 2000. florenorum consequatur, adde Parochum certum
esse sibi pro honesta sustentatione sufficere 1500. dividat igitur
2000. in 4. partes, quo facto, nisi eorum omnium habeat Domi-
nium, nequit determinari, quinam 500. sint, qui non sint sub il-
lius Domino. Abbas Panormitanus, Sarmiento, Van Espen in
sua opinione riderent quidem, ad casum respondendo: nullam
partem sub Parochi esse Dominio. Sed omisâ illorum Sententiâ
queritur ex AA. sive ex justitia, sive ex præcepto tantum Eccle-
siastico Parochum ad 500. piis causis erogandum obligantibus,
quinam in individuo illi sint, quos sic oneratos in suum Domi-
nium recepit? Directè Respondendo ad casum dico, si ultimi
500. florent sint separatim & post 1500. adepti, eorum Parochi
non fuisse jus quæsitum. Si verò simul & semel, & quod conse-
ctarium est, commixtim 2000. obtinuerit, vi commixtionis per

XXI.

(E) 3

ac-

accidens, vel ut alii loquuntur, Dominium naturale & inadæquarum inadæquatione Juris (veluti etiam prædo rem furtivam indiscernibiliter commixtam cum propria facit suam quoad Dominium mox explicatum) acquirit, non verò adæquatam adæquatione Juris seu Dominium proprietatis. Quòd si denuo reponas: suppone, quòd Parochus separaverit 500. florenos à proventibus sibi necessariis, post hoc advertat: 500. florenos superfluos maioris esse bonitatis; in hoc casu non poterit sibi meliores applicare, secus exercebit Dominium, quòd æquè parum potest ac depositarius. Sed nec rectè dixeris; eum non posse; cùm enim Parocho antea erat liberum meliores separare, sibi que reservare, cur non & se junctos separare? R. Si per majorem bonitatem veniat valor extrinsecè major, ita ut 500. floreni seu divisim, seu collectim in pretio excedant florenos 500. ordinarios alios 1500., quidquid ultra 1500. residuum aut superstes fuerit, causarum erit sacrarum. Quòd si per majorem bonitatem intelligatur valor ad superflua. N. min. & conseq. Per Dominum necessarium intelligitur valor intrinsecus vel ob intrinsecam bonitatem monetæ, recentiore figuram, &c. adeò, ut foret majus duntaxat pretium affectionis ex parte Parochi, quam non curant, nec curare possunt prudenter pauperes, aut Parochus ex illis lucrari posset, quale tamen lucrum sperandum non maneret expectandum egenis, tunc potest sibi turâ planè conscientia eos sibi appropriare, eò quòd & depositarius uti queat re deposita, dum bona fide autumat, Domino id non displicere.

XXII.

Sequitur III. Nihil ob stare, minùs convincere illam AA. rationem, quâ contendunt: sine fundamento à nostris dici, quòd bona hujusmodi donata sint à fidelibus, aut ab Ecclesia acceptata sub onere restitutionis, minùs enim rectè, minùsque fundatè id adstrui satis constat ex Controv. Prioris probis præsertim VII. & VIII. Sed & falsitatis arguunt nostri eorundem rationem secundam sub. n. 158. allatam ibi: *Fideles absolute talia bona conferunt Ecclesie in sustentationem ministrorum, in splendorem eorum status, ut Deo vacent expeditius, aut magis in honore habeantur ab aliis. Præterquam quòd hæc bona desumpta sunt de decimis, primitiis, oblationibus,* que

quæ non gratiose, sed ut debita ex justitia à fidelibus Deo offeruntur in sustentationem ministrorum ejus. Nam primò ubi hoc scriptum est sic ita absolute offerri sine memorato onere? cum tamen contrarium scriptum lustremus in c. Requisisti. 15. de Testam. L. 42. c. de Ep. & Cleric. aliisque juribus nuper allegatis. Sit, quòd ea intentione conferant vel contulerint, ut elucesceret splendor status. Sed nunquid illuxit hætenus ex fastu, luxu, &c.? An plus venerationis ab aliis sibi conciliaverit, ut unum pro mille demus exemplum, S. Norbertus, an Udo, de quo dupondiis notum est: *O Udo Udo, cessa à Ludo*, uterque Archiepiscopus Magdeburgensis? Quod præstationem decimarum concernit, monuit D. Angelicus 2. 2. q. 87. art. 3. ad 1. *Decimæ dantur Clericis non solum propter sui sustentationem, sed etiam ut ex eis subveniant pauperibus &c.* ut supra in priori controversia. Et sanè decimæ sive materialiter & secundum substantiam spectatæ, sive formaliter & secundam certam ac determinatam quotam, decimam nimirum partem, nullo jure eis aliter tenentur, neque alio justo titulo exigi possunt à Clericis, nisi in quantum hæc necessariæ sunt pro eorum honesta ac statui competente alimentatione, hac semel obtenta ex decimis nihil amplius eis debetur, per consequens nec id, quod superfluit seu superest ultra necessaria. Agnoverat rei hujus veritatem S. P. Chrysostomus, cum homil. 67. in Matth. de sua Ecclesia commemorat: *Hæc Ecclesia unius divinis non valde locuple- tis fructus colligit. At cogita tecum, quot viduis, quot Virginibus, quot pauperibus quotidie succurrit? jam enim numerus eorum in catalogo adscriptus ac tria millia ascendit.* Et tamen Ecclesie opes NB. non sunt imminutæ. Sed qua id ratione, si scruteris, sine prodigio manifesto? Ita sanè prodigio opus fuerat: nostisne autem quali? Dicam, quod res est, inquit Segneri Conc. 8. alibi citatus: *Vinea Chrysostomi fructus ferebat, non pampinos. Sunt hæc ætate plures vineæ, quæ suæ pampinorum luxuriâ gloriantur: & miremur, si uvæ non ferant? Sed quid mirum, si Deus eripiat his vineam, conferatque alteri facienti fructus ejus? Magis tunc Dominum prudentem se probat, quàm iratum. At cum eam aufert, ut det alteri penitus eam devastaturo. tum enim verò, inquit prælaudatus autor, maximè formidandus est.* *Quam Pulebras jam inde à principio Ecclesia possidebat vineas,*

vineas, quas omnes Ottomanica devoravit ingluvies! Quot millenas alias in Dania, Suecia, Saxonia, Hibernia, Scotia, Anglia, & tot aliis Septentrionis Provinciis non à Romana hæresis avulsit Ecclesia. Credimusne, si fide semper optima Ecclesiæ Ministri creditas sibi vineas administrassent, sicut primi administrarant, illas unquam Latronibus tam diris in prædam fuisse cessuras? Ita Segneri coram Innocentio XII. Non arridebit singulis Vineæ Dominicæ cultoribus hæc Segneriana Doctrina, quemadmodum nec nostra hæctenus propugnata Sententia. At nec arrisit eadem opinio tempore Bernardi, Raymundi, Gratiani, Antonini, aliorumque SS. PP. cuperent alii rei præsentis punctum æternò sepultum Silentio. An bene? tu videris: Quid ad nos? quibus discutienda jam alia occurrit



QUÆ-

QUÆSTIO II.

An Clerici de Jure scripto, an consuetudinario testari queant ex bonis Ecclesiasticis ad causas pias?

Observandum. Quæstionem etiam hanc procedere de bonis Beneficialibus, ut vocant, superfluis; & quamvis tantis non sit obnoxia difficultatibus, ac præcedens, ob materiæ tamen connexionem paucis lubet eam ventilare. Equidem si jus scriptum consideremus, omnia una eadèmq; esse debet Sententia negativa ob textus nimium claros mox recitandos. Sed nec tanta lis excitari potest circa Testamentum tale vi consuetudinis simpliciter conditum, ut constabit ex probatione partis II. Itaque quod in controversiam duci à DD. videtur illud unum est: an testari de omnibus bonis sive mobilibus sive immobilibus vi consuetudinis ad causas pias ex bonis Beneficialibus liceat? Nam Synodus Colonienſis an. 1300. c. 5. non agnovisse apparet, eos sic etiam de bonis immobilibus testari posse; cum statueret: *Clerici bona maxime immobilia, quæ per Ecclesiam sunt adepti - - Ecclesie relinquunt, à qua sunt profecta. Sed intuitu Eleemosine pauperibus, & Religiosis & piis locis, & illis, qui ipsis servierunt, sive consanguinei sunt, sive alii, aliqua NB. juxta servitii memoria de mobilibus dare possunt.* Conformiter ad c. 12. de Testamentis. In quo Papa admittit aliqua, quæ per ultimam voluntatem transferri possunt in illos, & quidem mobilia, ut clarum est ex contextu antecedente ibi: *Licet autem mobilia per Ecclesiam acquisita &c. Ita sentire videtur Abbas in c. 7. hi t. Sylvius V. Cleric. 4. Angelus V. emptio. n. 12. Redoanus De Spoliis Eccles. q. 4. Alii tamen consuetudinem testandi immobilia ad causas pias probant, & tuerentur ut legalem.* Cum quibus ad quæstionem

XXIII.

Dicendum. Licet Clerici è redditibus suis Ecclesiasticis seu

(F)

mo-

mobilibus, seu immobilibus testari ad causas pias nequeant de Jure scripto, possunt tamen vi consuetudinis à Jure non improbatæ. Est communissima

XXIV.

Pr. I. P. ex c. 9. h. t. ibi: *De his tamen, quæ consideratione Ecclesie perceperunt, nullum de Jure facere possunt Testamentum.* c. 8. eod. *Ad hæc presentibus innotescat, quod Clerici de mobilibus, quæ per Ecclesiam sunt adepti, de Jure testari non possunt.* Idem habetur c. 1. & 12. eod. Item c. 19. 20. & 21. c. 12. q. 1. & c. 4. & 5. ac 6. c. 12. q. 5. Similiter L. 42. §. 2. c. de Episc. & Cleric. Concilia & Decreta Pontificum idem statuentia vide apud Thomassinum de Vet. & nov. Eccles. discip. p. 3. l. 2. c. 47. & seq.

Prob. II. Pars ex c. 12. de Testam. ibi: *Licet autem mobilia per Ecclesiam acquisita de Jure in alios pro morientis arbitrio transferri non possint: consuetudinis tamen non est improbanda, ut de his pauperibus & religiosi locis & illis, qui viventi servierant, sive consanguinei sint, sive alii, aliqua juxta servitii meritum conferantur.* Quæ verba perpendens Boëtius Epo in suo commentar. ad hoc cap. scribit: *Vides ex hoc loco paulatim consuetudinem disponendi per Testamenta de bonis per Ecclesiam quaesitis irrepisse. Primò parum quid relinquendo, prout hic fit, postea largiore manu, donec tandem plena potestas omnium quibuslibet, etiam non pauperibus fuit arrepta; quemadmodum nunc plurimis fit in locis: minime rectè, sed periculosissime, sive spectemus eos, qui dant, sive qui ab iisdem dantibus accipiunt. Porrò licet Pa-pa mentionem faciat mobilium duntaxat, ob paritatem tamen rationis textus extendi potest ad immobilia.*

XXV.

Pr. II. hæc pars. Juxta c. fin de consuet. consuetudo rationabilis potest Juri positivo præjudicium generare, seu illud abrogare; sed consuetudo testandi ex bonis Beneficialibus ad causas pias est rationabilis: ergo. Min. prob. Tum quia in re ac in effectu idem est, sive per donationem inter vivos, sive mortis causa superflua erogat causis piis, in utroque enim casu satisfit intentioni fundatorum vel offerentium. Tum perinde est sive per Testamentum expendi Beneficiarius curet ea pauperibus, quos inter comprehenditur & propria Ecclesia, aut Beneficium, indi-

indigens; siue successor erogat iisdem, uti præcipit Gregorius M. Epist. 29. l. 9. Episcopo Neapolitano, quatenus portionem Cleri & pauperum, quam ejus Prædecessor dare neglexerat, ulterius dispensare non differat. Tum possunt mobilia excedere nonnunquam in valore immobilia: igitur si queat v. gr. 1000. florenos testari ad causas sacras, quidni etiam agrum vel vineam, aut domum 800. florenorum?

Confirmatur. DD. passim docent, præter motivum charitatis aut gratitudinis, quod exprimitur in c. 7. h. t. eam fuisse rationem principalem prohibendi Beneficiariis testandi ad causas pias, ut eò lubentius obligationi suæ facerent satis, dum in vivis degunt: ergò si hoc primò exhibeant vi Testamenti, quoad rem ipsam idem erit. Tum quia in ejusmodi consuetudine præsumi potest consensus legalis Papæ; non in consuetudine testandi ad causas profanas; siquidem Archi-Diaconus, Abbas, & plerique alii, ait Azorius Inst. Mor. p. 2. l. 7. c. 9. negant; Papam dare posse consensum ad testandum in causas profanas ex bonis Ecclesiasticis, quibus comprehendimus Beneficialia, quæ ex di&is semper manent Ecclesiastica, quamdiu per eorum erogationem ultimè non satiatur intentio offerentium. Imò Navarrus in Lib. de Regie. Eccles. q. 3. incunctanter adstruit: Romanos Pontifices, quoties potestatem faciunt simpliciter testandi in usus quosvis, id intelligere in eum sensum, ut in usus tantum pios testari queant, non secus: ergo. Sed

Audiat & altera pars.

Fundamentum I. digeri posset ex c. 1. & 2. *De successibus* XXVII. *ab intestato*. Ubi in 1. decernitur, ut Beneficialia bona omnia perpetuò sanctificentur & in jus Ecclesie tradantur. In 2. verò cap. jubetur substantia dividi in 4. partes, quarum una sit parentibus. II. In Conc. Lateranensi Generali an. 1179. relato c. 7. h. t. dicunt Patres: Nos igitur, quia antiquis Canonibus constat inhibitu, indemnitati Ecclesiarum providere volentes siue intestati decesserint, siue aliis conferre voluerint, penes Ecclesiam eadem bona præcipimus remanere. Sed contra indemnitate non procedit consuetudo & per c. 7. de

(F 2)

de consuetud. Non tam consuetudo, quam corruptela merito est dicenda, quæ sacris Canonibus est inimica. Atqui ex c. 7. h. t. immediatè adducto consuetudo testandi ad causas etiam pias est SS. Canonibus inimica: ergo. III. Consuetudo, de qua differit c. 7. de consuet. militavit solum contra Jus Ecclesiasticum, ut liquet ex summano ibi: Non potest induci consuetudine, ut quis possit dimittere dignitatem sine superioris licentia, vel ut possit electus administrare non habita confirmatione à superiore: ergo à pari.

R. ad I. hoc verum esse de jure scripto; nec obest, quòd id c. 2. cit. dicatur: Quarta parentibus assignetur. Nam immediatè subditur: & si non sint idonei parentes, Episcopus eam recipiat, & in usum Ecclesie diligenter distribuatur. Porro cum in eo Capitulo agatur de Beneficiariis, qui antea servi erant, non potest Capitulum agere non supponere parentes pauperes. Adde non ibi fieri aliorum mentionem consanguineorum.

R. ad II. conclusionem procedere pro & in casu, quò Ecclesia propria necessariis est instructa, tecus enim testando ad alias causas pias ageret sic testans juxta c. 7. h. t. contra Charitatem & gratitudinem, imò etiam contra propriæ Ecclesie Jus, quod hæc acquisivit ex dispositione Ecclesie Universalis, non verò ex intentione offerentium, quibus perinde est, seu huic, seu illi loco pio bona Deo oblata impendantur. R. II. Concilium Lateranense ibi agere contra illos, qui bona Beneficialia conabantur ad fines profanos transferre, ut notat Glossa, qua translatione nedum Ecclesia propria, sed & aliæ causæ læsabantur; unde eam juxta Canones antiquos vetat translationem, quæ etiam consuetudine induci non valet ex dictis. Ad alterum R. per hoc præsertim cum Alexander III. quoque c. 8. de Sent. & re jud. asserat: Licet usus vel consuetudinis non minima sit autoritas, nunquam tamen veritati aut Legi præjudicat. Deinde talismodi textus præscripti, qualis non est nostra, utpote in c. 12. de Testam. approbata. Per hoc patet ad III.

Dices. Pius IV. nuper allegatus prohibet testari ad causas **XXVIII.**
 pias æque ac profanas: ergo si consuetudo non suffragetur Te-
 stamentis ad causas profanas, neque quoad causas pias favere
 poterit. R. Omnes, qui contra Bullam Pii IV. in suis Provin-
 ciis semel usu receptam, aut publicam testati sunt ante lapsum
 temporis pro consuetudine legitimè præscribenda à Juribus in-
 ducti peccasse, ob malam fidem, quam pro inductione. & com-
 pletione consuetudinis legalis requirimus. Hanc autem rursus
 legitimè introductam abrogasse ibidem Bullam Pii IV. quoad ea,
 quæ consuetudine rationabili abrogabilia fuerant, minimè verò
 illa, respectu quorum consuetudo evaderet irrationabilis, ut fo-
 ret ratione eorum, quibus prohibetur testari ad causas profanas.
 Innumeris exemplis res declarari posset, nisi displiceret rem no-
 tissimam exemplis illustrare. Si tamen absolutè unum pro mille
 desideres, accipe præceptum Ecclesiæ, quo præcipit diem sacrum
 feriari, & simul auditionem missæ. Contra II. potest induci con-
 suetudo, non contra I. eò quòd sit Juris Divini.

Instab. Nemo potest testari etiam ad causas pias, nisi de
 bonis propriis; sed respectu Beneficiorum Beneficialia relicta non
 sunt propria; cum juxta nos nunquam habuerit Dominium eo-
 rum: ergo. Maj. constat; Testamentum enim species donationis
 est, quæ fieri de rebus alienis non potest. R. d. maj. nomine suo
 & proprio C. nomine alieno videlicet Christi, aut juxta alios no-
 mine ac potestate Universalis Ecclesiæ N. maj. & conseq. Itaque
 Clericus de Licentia Papæ vel vi consuetudinis testatur eo mo-
 do, quo superflua erogat causis piis in vivis. Adde donationem
 & legatum rei alienæ in jure esse validum.

Fundam. II. Papa cum Concilio Lateranensi c. 12. de Te **XXIX.**
 stam, loquitur duntaxat de Mobilibus: ergo non approbat de im-
 mobilibus consuetudinem præsentam, argumentò deductò à sensu
 contrario, quod est fortissimum in Jure. Tum si aliud voluisset,
 expressisset. L. Un. §. Sin autem. C. de Caduc. toll. L. si servum.
 §. Prætor. ff. de acquir. hæred. & c. 12. de Decimis: ergo. R. n.
 conseq. Cum enim taciti & expressi idem sit Judicium per L. 3. ff.
 de reb. credit. L. 4. ff. de Pactis, L. 156. ff. de R. l. Et ubi est
 (F 3) ea-

eadem ratio, sit eadem juris dispositio, eadem verò planè ratio militet pro mobilibus & immobilibus æqualiter, præsumenda est approbatio utriusque, unius quidem expressè alterius tacitè. Imò si etiam tunc necdum accessisset consensus legalis Papæ respectu immobilium, accessit nihilominus tractu temporis. Argumentum à sensu contrario procedit, quando ab eo non devenitur ad correctionem jurium. 2. Si nullum sequatur absurdum vel inconueniens. 3. Si contrarium non sit expressum in iure. Jam verò jura approbant consuetudinem rationabilem, qualis est consuetudo testandi ad causas pias etiam respectu immobilium, quæ tamen jura corrigi debent. Quin etiam contrarium videtur implicitè saltem expressum. Arg. Can. Terrulas, c. 12. q. 2. Extrav. *Ambitiose*. de rebus Ecc. Ad alterum sciendum, quòd casus de *Mobilibus* fuerit solùm delatus ad Concilium, circa quem disponere tantummodo voluit. Adde jam dictum esse; Dispositionem Concilii utpote juris humani per consuetudinem tolli potuisse, supposito, quòd de solis mobilibus Papa loqueretur.

Dices: *Expressio unius speciei est exclusio alterius* L. 15. ff. de Except. rei judic. Sed species mobilium fuit expressa in c. 12. h. t. Ergo. R. I. Si etiam positivè foret exclusa species immobilium, consuetudo legitimè præscripta sustulisset legem hanc sic excludentem. R. II. si species sint immediatè contraria C. secus N. bona autem mobilia & immobilia in quantum sunt Bona Ecclesiastica, non immediatè sibi opponuntur.

Instabis: Nequit induci consuetudo cum gravamine Ecclesiarum; sed nostra consuetudo cederet in gravamen Ecclesie propriae: ergo. min. patet; quia decederet ei, quod accrederet aliis. R. Si Ecclesia propria plus indigeret, ac aliae causae piaee, tale Testamentum auctoritate Episcopi posse rescindi in tantum, ut succurratur quoad *necessaria* Ecclesie propriae; unde N. min. & consequenter. Ex his jam.

XXX.

Sequitur I. In locis, ubi non viget consuetudo testandi ex Beneficialibus ad causas pias, Beneficarium nequidem sic testari posse sine Licentia Papæ, vel Episcopi, standumque esse limitationi

tioni facultatis obtentæ; sic refert Zypæus h. t. n. 4. Livinum Torrentium Episcopum Antverpiensem pro tota Diœcesi contulisse Jus testandi ad causas pias Beneficiatis, salvo tamen & ei reservato mobilium nummo sexagesimo. In Concilio Vaurenſian. 1368. statutum est. Ut Archi Episcopi & Episcopi singuli Ecclesiis propriis conferrent sacram supellectilem, vel 100. aureos legarent ad eam coëmendam. Alias hujusmodi condiciones apponituras esse & quibusdam in locis etiamnum præscribi à nonnullis Ecclesiæ Rectoribus passim lustrare est apud Autores.

Sequitur II. Ex bonis parsimonialibus Ecclesiasticis juxta Sententiam valde communem, quæ Beneficiariis vindicat Dominium eorum, Clericum posse testari etiam independentem à consuetudine vel licentia speciaticim obtenta aut generatim concessa, cum juxta eandem opinionem ex his planè valeant testari ad causas profanas. Quod si dixeris: sic Ecclesiæ Prælatus, qui annuatim 100000. aureos assignatos habeat, quos omnes posset in familiæ suæ peramplæ sustentationem insumere, interim parcitius vivendo sibi & familiæ impendit solùm 60000. residuum inter parsimonialia reputat, ita ut intra 8. annos compasserit 400000. aureos, si possit testari sinè Facultate Papæ ad causas pias, vel planè profanas, cur non & Beneficiarius multum inferior de 600. vel 700. superfluis Beneficii. Si primum non sit laxum, quomodo secundum dicatur? R. I. Siqua in dicto casu intercurrat laxitas, ea certè originem aliunde non trahit, nisi à Sententia constituente Beneficium parsimonialium Dominum; quam tamen Sententiam hodie multi negant, ut vidimus. R. II. Suppositum casus negari à quibusdam, est quippe eis imperceptibile, ut hujusmodi Prælatus statui suo, ac causæ Domesticæ morem agat, & tantorum sumptuum rationem habeat, quin superflua contineantur in totius substantiæ hypothesi, quantam verò summam constituant superflua, aut efficiant, nec nostrum, nec alterius est determinare, qui conditionem, statum, aliasque circumstantias intercurrentes ignorat similis Prælati. Quamvis hoc certum sit: summam sibi deputatam non ita suam esse, ut quidquid annuatim superesse dignoscatur, jam inter parsimonialia sit reputandum; alioquin juxta AA, superflueret præceptum Ecclesiæ

XXXI.

siæ præcipiens superfluum erogationem in egenos, Adde, si quis fingeret Prælatum memoratum 10000. aureis statui suo etiam parcius vivendo providere, aut 5000. quis prudenter 95000. reputet, aut referat inter mera parsimonialia, sine eò quòd rancitè recogitet: tantam quantitatem 100000. aureorum re ipsa non esse necessariam pro honesta sustentatione Prælati hujusmodi? Idem itaque recogitandum erit in casu priori. Magna Prælato tali deberur summa, sed *excessus non potest latere*, inquebat supra S. Thomas 2. 2. q. 185. art. 7.

XXXII.

Sequitur III. Dum jam materia tam in hac, quàm priori in controversia agitata terminanda venit, ex hactenus dictis, ut fluat nemine impellente oportet, Sententiam usque ad defensionem, minimè explosam esse eatenus, decrepitam, à DD. passim desertam, ut nonnulli AA. ingeminant, ut tanquam veritati minùs consona, rationibus solitis destituta, &c. manuteneri amplius non mereatur. *Quædam verba viri, talis & ipse vir est: Canebat Andreas Delicanus in suo Epigrammate contra Lutherum. Et Caramuel in Apologemate pro Doctrina de probabilitate Epist. I. n. 68. inquebat: Argumentatores, cum destituuntur Syllogismis, ad injurias recurrunt. Nostræ Sententiæ DD. suam ut probabiliorem tuentur, quin oppositam sua exuere, quam habet, intendant probabilitate.*



PAR-

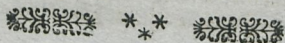
P A R E R G A

Ex Libro II. Decretalium.

- T**hesis I. Acta & res judicata seu Sententiæ judicis existimati in concursu erroris communis sustineri debent ut valida pro foro Civili & Canonico, interno & externo, si defectus à Rep. vel Ecclesia sit supplebilis.
- II. Etiam sine titulo colorato tam respectu judicis ordinarii, quam delegati.
- III. Princeps superiorem se non agnoscens potest judicare in propria causa inter ipsum & subditum mota.
- IV. Stante æquali probabilitate in jure partium nequit Judex huic potius quàm illi adjudicare causam, sed tenetur suadere transactionem, vel divisionem facere, vel per sortem rem dirimere aut arbitros assumere.
- V. In dubio : An Causa sit Ecclesiastica, an Civilis? pronuntiare spectat ad solum Judicem Ecclesiasticum.
- VI. Privilegium fori seu exemptio Clericorum à Jurisdictione Laicali est immediatè Juris Divini in thesi.
- VII. Clerici tam in Causis Criminalibus, ubi agitur ad puniendum Clericum, quàm in Civilibus, quibus Clericus convenitur actione personali ex Contractu, gaudent Privilegio fori exceptis casibus in Jure Pontificio expressis.
- VIII. Reus actione reali conveniri potest in loco rei sitæ, etiamsi ibi non existat, ac contra eum institui Judicium nedum petitiorium, sed etiam possessorium.

- IX. Forum Academicum vi Privilegii in Corpore Juris Clausi Auth. *Habita. C. Ne Filius pro Patre.* se extendit ad Causas Criminales Studioforum.
- X. Si vitium pertineat ad substantiam libelli potest quidem etiam post litis contestationem actor libellum mutare quoad substantiam (si reus indemnus habeatur) non tamen manifeste formaliter eodem Judicio.
- XI. Stando Juri Communi Clericus nequidem in Causa Civili potest à reo Laico reconveniri coram eodem Judice Laico per modum actionis.
- XII. Reus in Causa Capitali compelli non potest ad deponendum Juramentum calumniæ.
- XIII. Jus indicendi ferias sacras non competit ulli Principi Laico.
- XIV. Citatio Decretoria non est ipso Jure nulla si fiat in die feriato sacro à Judice pro Tribunali non sedente.
- XV. Uti nec oblatio libelli, interpositio Appellationis; bene tamen depositio testium, vel Sententia requirens Processum Judicalem.
- XVI. Judicium Possessorium de re Spirituali vel quasi Spirituali in questione facti cujuscunque juxta Jus scriptum nequit institui a Clerico contra Laicum coram Judice Laico.
- XVII. Extra Judicium universale Possessor bonæ fidei non tenetur rei evictæ fructus consumptos restituere virtualiter adhuc extantes.
- XVIII. Non potest una eademque res à duobus vel pluribus simul & semel possideri pleno Possessionis Jure.
- XIX. Sed neque permanenter neque transeunter dari Dominium duorum in solidum.
- XX. Princeps Sæcularis vi Regalium semissem thesauri in loco sacro fortuito inventi amplius prætere non potest.

- XXI. Simplex usus facti in rebus etiam unico usu proprio ac primario consumptibilibus est realiter separabilis à Dominio & Jure utendi.
- XXII. Missus in Possessionem ex primo Decreto Judicis non fit verus Possessor, sive agat realiter, sive personaliter.
- XXIII. Sequester Castri vel Prælaturæ, cui annexum est Jus præferendi vel conferendi necessarius lite & sequestratione pendente potest præsentare ad Beneficium.
- XXIV. Prædoni competit interdictum *unde vi* contra Dominum ex intervallo respoliantem.
- XXV. Reus juridicè interrogatus non tenetur in conscientia delictum fateri, si non fatendo possit salvare vitam.
- XXVI. Prælati inferior potest præscribere Jura Episcopalia è potestate Jurisdictionis emanantia.
- XXVII. Currit præscriptio & completur, si Monasterium bona fide præsentavit regularem per 40. Annos, cum præsentare debuisset Clericum Sæcularem, etsi postea ex instrumento noviter invento deprehendatur, quòd Jus non habuerit, etiam non præcedente contradictione unius & patientia alterius; & econtra.
- XXVIII. Ut Reus in Criminalibus habeatur pro judicato præter Confessionem requiritur, ut constet de corpore delicti & ex aliis probationibus & indicis Sententia definitiva feratur.
- XXIX. Imò etiam in Civilibus sive post litem contestatam sive ante, adeoque confessio rei nunquam accipit vim rei judicatæ ante accessum Sententiæ definitivæ.
- XXX. Res judicata non ita inter partes litigantes Jus facit sicut præscriptio, proinde victorem pro foro animæ non reddit securum.



Faint, illegible text on a heavily stained and aged page, likely bleed-through from the reverse side. The text is arranged in several paragraphs, with some lines appearing to be numbered or sectioned. The paper is discolored with brown and yellow spots, and the edges are frayed and worn.



Kr 3497

(x225 8755)

v. 18

1017

911





CONTROVERSIA CANONISTICA

E titulo XXVI. Lib. III. Decretal.

DE

TESTAMENTIS

Beneficiariorum ex bonis superfluis Ecclesiasticis
ad causas profanas & pias

Una cum

Parergis assertionum ex Libro II. decretal.

GREGORII P. M.

publicè
defensa

à VV. PP. FRANCISCO SEBALD
&

FRIDERICO FRIDL,

in Ecclesia PP. Franciscanorum Viennæ ad S. Hieronymum,
PRAESIDE

P. F. BENEDICTO MÜLLNER,

Ord. Min. Reform. SS. Theologiæ & SS. Canonum Lectore
Generali,

nunc

in Collegiâ Legionis Casareo - Berichlingianæ Missionario Castrensi.
Anno 1746, Mensè Augusto.

Cum Licentia Superiorum.

VIENNÆ AUSTRIÆ,
apud Petrum Conradum Monath. 1750.

